

Upravištvu: Ljubljana, Knafljeva
ulica 9. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka uli-
ca št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri p. št. ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241

JUTRO

Narodna znaša mesečno Din 25.—

Za tuzemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Tele-
fon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440
Celje, Kocenova ul. 8. Tel. št. 190.

Rokopis se ne vrača — Oglas
po tarifu.

Moratorij za vojne dolgove

Anglija in Francija sta poslali ameriški vladi prošnjo
za odgoditev plačila vojnih dolgov, ki zapade 15. de-
cembra

London, 11. novembra. AA. Angleški po-
slanik v Washingtonu sir Ronald Lindsay
je včeraj izročil ameriški zunanji mi-
nistru Stimsonu noto o angleških vojnih
dolgovih napram Zedinjenim državam. No-
to po Stimsonu najprej natančno proučil, ne-
to pa odločil, v koliko naj se objavi. Dok-
ler ne bo drugih sporazumov o teh vojnih
dolgovih, se hoče angleška vlada poslužiti
moratorija. Kakor znano, zapade 15. de-
cembra znesek 113.469.178 funtov na obre-
stih in znesek 16.164.383 funtov na glavnici.

Po poročilih iz Washingtona ni pričako-
vati nikakih uradnih izjav ali komentarjev
pred sestankom Hooverja in Roosevelta, k-
bosta razpravljala o tem vprašanju prihod-
nj teden.

Ameriško zakladno ministrstvo razglaš-
a, da Grčija še ni plačala 444.920 dolarjev za-
padlega obroka vojnih dolgov. Tudi Ma-
džarska je sporočila ameriški vladi, da ni
mogla zbrati tujih deviz, da plača 15. de-
cembra t. l. 40.729 dolarjev zapadlega
obroka.

New York, 11. novembra. s. Vprašanje
plačila evropskih dolgov Ameriki je t. dni
zopet pereče. Včeraj je bil kot prvi pri zu-

nanjem ministru Stimsonu angleški posla-
nik, ki je napovedal svojo noto o vojnih
dolgovih, kmalu za njim pa francoski po-
slanik, ki je predložil slično noto. Tretji
posetnik je bil nemški poslanik. Kakor
pričakujejo, se bo temu koraku priključila
tudi Italija.

Pariz, 11. novembra. s. Vlada je potrdila
oficijelno, da je podvzela pri ameriški vladi
korake zaradi odgoditve plačila onega
obroka dolga, ki zapade 15. decembra v
plačilo. Po približno polurnem razgovoru,
ki se je vršil popoldne med ministrskim
predsednikom Herriotom, glavnim tajni-
kom zunanega urada Berthelotom, finanč-
nim ministrom Germain Martinom in dve-
ma visokima uradnikoma zakladnega ura-
da, je bil izdan naslednji komunikat:

Vlada je uvedla diplomatska pogajanja,
vključnost pa zahteva rezerviranost in ab-
solutno diskrecijo. Korak francoske vlade
je v ostalem prav tako kakor korak angle-
ške vlade namenjen samo rešitvi vprašanja
odgoditve dolžnega obroka v višini 20 mi-
lionov dolarjev, ki zapade v plačilo dne
16. decembra. Vprašanje splošnih vojnih
dolgov se sploh ne bo natečlo.

DR. SRŠKIČ O POLITIČNEM IN FINANČNEM PROGRAMU VLADE

Ekspozice ministrskega predsednika v poslanskem klubu o celi vrsti
zakonskih načrtov političnega značaja — Proračun bo znižan za
700—800 milijonov

Beograd, 11. novembra. M. Danes popol-
odne se je vršila seja poslanskega kluba
JRKD. Uvodoma je predsednik g. Nikola
Uzunović sporočil, da so izstopili iz kluba
narodni poslanci Nikola Kešeljević, Miloš
Dragović, Gavro Trpković in Vlada Krstić.
Nato je podal predsednik kluba besedo
ministrskemu predsedniku dr. Milanu Srš-
kiću, ki je otvoril v klubu debato o bližnjem
delu v parlamentu in obrazložil program, ki
ga pripravlja vlada za Narodno predstavni-
štvo, kakor tudi stališče vlade v vseh važnih
vprašanjih, ki so na dnevnem redu. Ministr-
ski predsednik g. dr. Milan Srškić je med
drugim izjavil:

Vlada je predložila Narodnemu predstava-
ništvu

načrt zakona o občinah.

Pri sestavi načrta se je držala predpisov
ustave, da elonijo organizacija in delokrog
ter delo občin na načelu samouprave. Ob-
činski odbor se voli s splošnim, enakim, ne-
posrednim javnim glasovanjem po načelu
večine, ne pa po načelu proporcije. Volitve se
bodo vršile za vsako banovino na isti dan.
Vlada pričakuje, da bo zakon prišel v Na-
rodno predstavništvo kot prvi v razpravo,
da bi se čim prej uvedlo v občinah novo
samoupravno življenje na demokratiški
osnovi.

Poleg tega zakona je že v sestavi tudi
zakon

o banki upravi in banovinskih
samoupravah

Reformi naše administracije banovinskih
uprav je posvečena vsa pozornost in je vla-
da stvar svestransko proučila. Kakor sem
že zanjdiž naglasil, tako smatram tudi danes,
da spada ta zakon v aktualni program vla-
de, ki ga bo, čim bo izgotovljen, predložila
Narodnemu predstavništvu.

V nizu reform vseh onih političnih zakon-
ov, ki so v ustavi v predhodnih odredbah
ohranili veljavnost, dokler se zakonodaj-
nim potom ne spremene, je vlada že pripra-
vila

novelo zakona o zborovanjih
in združenjih

ter bo ta zakonski načrt že prihodnje dni
predložila Narodni skupščini v nadaljnje
postopanje. Pri sestavi zakona je vodilo vla-
do naziranje, da se strankarsko politično
življenje ne sme razvijati niti v znaku plem-
enskega, verskega ali pokrajinskega se-
paratizma in da se olajša in omogoči tudi
manjšim in številno slabšim političnim
skupinam svobodno organiziranje, predpo-
stavljajoč, da stoji programsko na narod-
nem in državnem edinstvu.

Vlada namerava že v prvem začetku dela
Narodnega predstavništva predložiti tudi

revizijo volilnega zakona
za Narodno skupščino

V ministrskem svetu se že določajo nač-
ela, po katerih bo sestavljen ta zakon. Za
sedaj vas lahko obvestim le toliko, da bo
novi volilni zakon olajšal svobodno in pol-
no udeležbo v političnem življenju vsaki po-
litični stranki, ki stoji na integralnem ju-
goslovensko - nacionalnem in državnem pro-
gramu. Spremembe volilnega zakona pa
nikakor ni diktirala morda potreba skoraj-
šnjih volitev v Narodno skupščino, ker je se-
danja Skupščina sposobna za uspešno delo.
Sprememba volilnega zakona je le izvajanje
unega velikega načrta postopnega prehoda
iz prejšnjega režima v zdrav demokratiški
novi režim.

Poleg vseh teh zakonov bo vlada predlo-
žila Narodnemu predstavništvu pravočasno,
to je do 20. novembra, tudi

predlog proračuna in finančnega
zakona za l. 1933/34.

Novi proračun bo sestavljen v znaku naj-
večje štednje, da bi se zajamčilo popolno
ravnovesje med izdatki in dohodki. Za osno-
vo pri sestavi novega proračuna služi vladi
dejansko stanje izdatkov letošnjega leta in
dejanski dotok dohodkov, ki odgovarja da-
našnjim težkim gospodarskim prilikam.
Kakor znano, je kljub vsem težkostim, ki so
nastale zaradi hude gospodarske stiske po
vsem svetu, naš finančni položaj zadovoljiv
in v primeri s položajem drugih držav, še
dovolj dober. Zahvaljujoč velikim naporom
v preteklih 14 mesecih in energičnemu
zmanjšanju izdatkov, ki je bilo izvršeno
tudi pri sestavi edanega proračuna in se
je izvajalo na vseh straneh v teku izvršev-
anja proračuna, bo ravnateljstvo med državnimi
izdatki in dohodki ohranjeno. To je vrhovni
in skrajni cilj našega državnega financira-
nja. Res je, da dolguje država blagajna go-
tovo ves to na račun angažiranih, a še ne li-
kvidiranih obveznosti iz tekočega proračuna.
Te obveznosti znašajo 250 milijonov. Da še
niso bile izvršene, je vzrok pomanjkanje
obratnega kapitala, s katerim bi mogla drž-
ava blagajna izravnavati razliko med izdat-
ki in dohodki v prvih mesecih proračunske-
ga leta, ki so v vseh agrarnih državah vedno
pasivni. Ta razlika se pri nas izravnavava
v drugi polovici proračunskega leta, ko je pri-
liv dohodkov v državo blazino večji. Vse
neizplačane obveznosti iz prve polovice pra-
računskega leta pa bodo vsakomur poravnane
do konca proračunskega leta, ki se bo,
kakor upamo, končalo brez proračunskega
deficita. Vlada ne bo opustila nitiesar, da
ohrani vrhovni cilj v njeni finančni politi-
ki: ohranitev proračunskega ravnotežja za
vsako ceno, kajti brez tega ni zdravih fi-
nanc, ne reda in ne napredka.

Vlada bo pravočasno izvršila vse svoje
obveznosti, tako glede prejemkov državnih
uslužbencev kakor tudi glede vseh ostalih

upnikov. Do konca proračunskega leta bo
prav tako izkoristila izredna sredstva, ki
so ji bila odobrena s posebnim zakonom
meseca avgusta letošnjega leta za likvida-
cijo državnih obveznosti iz prejšnjih let.
Likvidacija teh obveznosti se postopoma
že vrši. Bodoči proračun mora biti nezo-
gibno manjši, kakor je sedanj, najmanj
za 700 do 800 milijonov. V novem pra-
računu bo vlada še odločnejša in še bolj
energичno izvajala načelo štednje pri vseh
vrstah državnih izdatkov do skrajnih mej
možnosti.

Kar se tiče

finančne politike

Je vlada odločno proti vsaki inflaciji, ki bi
za dolga leta onemogočila normalno go-
sposdarsko poslovanje, razvrednotila vse
narodno premoženje, upropastila državne
finančne, desorganizirala ves državni apar-
at in izvala socialne pretresljaje. Vlada
bo nasprotno storila vse, da očuva dinar
in njegovo kupno moč v državi ter da mu
vrne zunanjo pariteto njegove borzne vred-
nosti. Količanje tečajja dinarja na ino-
zemskih borzah nikakor ni posledica kake
izpremembe v vladi; monetarni politiki.
Noben inflacijski moment ni dovedel do
tega, kar inflacije v naši državi ni in je
ne bo. Vozok je iskati v nepovoljni plačil-
ni bilanci naše države zaradi slabega pri-
liva, tujega kapitala, ustavitve reparacij
in težko mednarodne trgovine, ki so zla-
sti često prizadele našo državo in njene
agrarne proizvode. Edina pozicija v naši
plačilni bilanci, iz katere je vlada mogla
črpati potrebne devize za ureditev svojih
plačil v inozemstvu, je ostala izvoz. Izvoz
pa je med tem kakor znano padel i po
količini i po vrednosti, zaradi česar se je
pоявилo tudi pomanjkanje deviz za potre-

be privatnega prometa, to je za plačilo
uvoza. Za ureditev plačil v inozemstvu
je morala vlada preko Narodne banke
rezervirati od izvoznih deviz 80 od-
stotkov, ker visoki politični interesi drža-
ve ne dopuščajo, da bi vlada ustavila svoja
plačila v inozemstvu. Sedaj se vlada pogaja
z inozemskimi upniki ter upa, da se bodo
pogajanja spričila široke uvidevnosti in
priateljskega razpoloženja upnikov uspeš-
no končala, tako, da bo odpadla potreba
rezerviranja največjega dela izvoznih deviz.

Dokler pa se sporazum s tujimi upniki
ne doseže, blokira vlada pri Narodni ban-
ki potrebno vsoto v odgovarjajoči vredno-
sti dinarjev za račun tujih upnikov.

Spremembe v tečaju dinarja so rodile v
gotovi meri tudi valutno tehnične omejitve.
Da omogoči izvoz kmetijskih pridelkov in
tako prepreči nezmožni padec cen na do-
mačem trgu, ki bi moral neizogibno slediti,
je vlada dala izvoznikom gotove olajšave.
Posledice so se takoj pokazale. Na inozem-
skem trgu so se pojavile večje količine
„svobodnih“ dinarjev, ki so povečale po-
srednje dinarja. Ker pa povpraševanje ni bi-
lo toliko, da bi te ponudbe v celoti absor-
biral, je moral iti kurz dinarja neminovno
nazaj. Vlada je izdala primerne ukrepe, da
se popravi tečaj dinarja v inozemstvu in
ohrani njegova stabilnost.

Glede plačil v inozemstvu je vlada odlo-
čno na stališču, da se morajo urediti samo
sporazumno z upniki, ne pa enostransko.
Prosim gospode narodne poslance, da pri
razpravi o proračunu, zlasti pri sklepanju
o zakonu za zaščito kmetov, v katerem se
krizajo tako široki interesi, to upoštevajo
ter iščejo rešitve, ki bo odgovarjala sploš-
nim interesom.

Manifestacija vzajemnosti med Poljsko in Jugoslavijo v Narodni skupščini

Narodna skupščina je včera j z aklamacijo sprejela kon-
vencijo o kulturnem sodelovanju med obema državama

Beograd, 11. nov. p. Današnja seja Na-
rodne skupščine se je pretvorila povodom
današnjega poljskega narodnega praznika v
lepo slovansko manifestacijo. Slučaj je ho-
tel, da je imela Narodna skupščina baš da-
nes na dnevnem redu razpravo o konven-
ciji o poglobitvi kulturnih odnosov med
Jugoslavijo in Poljsko. Seji so prisostvovali
vsi člani vlade, v diplomatski loži pa je
bil navzoč poljski poslanik na našem dvo-
ru g. dr. Schwarzbarg-Günther z vsem oseb-
jem poljskega poslanstva.

Sejo je otvoril podpredsednik dr. Hasan-
begović ob 10.30. Po odobritvi dopustov
nekaterim poslancem je narodni poslanec
Franjo Gruber vprašal predsednika, kdaj
bo stavljeno na dnevni red poročilo veri-
fikacijskega odbora o volitvah v srezo Oto-
čac. (Klic: Skrajni čas!) Dr. Hasanbegović
je odgovoril, da pride stvar na dnevni
red prihodnje seje. Poslanec Milan Dra-
gović je ponovno pokrenil vprašanje zapisa-
nika prejšnjih sej in kritiziral netočnost
zabeležek glede volitve članov v posamezne
stalne skupščinske odbore. Protestiral je
tudi proti temu, da beleži zapisnik zadnje
seje odobritev zapisnika prejšnje seje, češ
da skupščina o tem sploh ni glasovala. Po
pojasnilu predsedujočega, da je zapisnik to-
čen, je skupščina prešla na dnevni red.

V imenu odbora, ki je zadevo proučil,
je podal poročilo o konvenciji o kulturnem
sodelovanju med Poljsko in Jugoslavijo na-
rodni poslanec g. Mihajlo Živančević. Od-
bor priporoča sprejem konvencije, kakor je
bila predložena. V svojem govoru je po-
ročevalec podčrtal njeno važnost in orisal
dosedanje kulturne odnose med obema
državama.

Konvencijo je nato utemeljil še minister
prosvete dr. Kadenko Stanković, čigar go-
vor je zbornica sprejela z velikim odobra-
vanjem. Govoril je o kulturnih odnosih
med obema bratskima narodoma v prete-
losti, sedanjosti in bodočnosti.

Po govorih narodnih poslancev Mite Di-
mitrijevića, Milana Čukovića, Milana Do-
brovoljca je povzel besedo narodni posla-
nec dr. Ljudevit Pivko, ki je v svojem go-
voru zlasti podčrtal stare zveze, ki že dav-
no obstajajo med obema narodoma in dr-
žavama. Navedel je primer poljskega do-
brovoljca Haleckega, ki je kot mladenič
prišel v Ljubljano po nesrečni vstaji leta
1833, in je imel že takrat široke poglede na
slovanstvo. Narodna skupščina je spreje-
la njegov govor z velikim pričrjevanjem,
zlasti ko je naglasil, da je baš v sedanjih
dobi velikih mednarodnih perturbacij na-
počil čas, da se slovanski narodi strnejo v
močno politično, gospodarsko in kulturno
celoto v obrambo svojih življenjskih inte-
resov.

S tem je bila načelna razprava o tej kon-
venciji končana. Ko je predsedujoči hotel
preiti na glasovanje, so se dvignili vsi na-
rodni poslanci in z aklamacijo ter z dol-
gotrajnimi ovacijami Poljski in bratskemu
poljskemu narodu odobrili konvencijo.

Poročevalec odbora Mihajlo Živančević
je nato predlagal, naj odpošlje Narodna
skupščina predsedništvu poljskega Sejma
naslednjo brzojavko:

Jugoslovenska Narodna skupščina čuti,
sprejemajoč z navdušenim enodušnostjo spo-
razume o znanošči, šolstvu in o umetniških
odnosih med kraljevino Jugoslavijo in
republiko Poljsko kot rezultat dobrih in
bodoče še boljših vzajemnih odnosov, ne-
odoljivo potrebo, da izrazi baš na dan, ko
je bilo proglašeno edinstvo in državna ne-
odvisnost bratskega poljskega naroda. Sej-
mu in vsemu poljskemu narodu čustva svojih
velikih in trajnih bratskih simpatij in
priateljstva.

Narodna skupščina je sprejela brzojavko
z navdušenimi ovacijami, nakar je bila seja
zaključena.

Prihodnja seja bo v ponedeljek 14. t. m.
ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu bo
poročilo verifikacijskega odbora o volitvah
v srezo Otočac.

Razprava o zakonu za zaščito
kmetov

Beograd, 11. novembra p. Danes popol-
odne je imel sejo odbor za proučitev zakona
o zaščiti kmetov. Na seji je podal kmeti-
jski minister g. Juraj Demetrotić obšir-
no ekspozice o glavnih določbah zakona,
nakar se je pričela živahna, a vseskozi
stvarna načelna razprava, ki bo trajala
več dni.

Katastrofalen orkan

Pariz, 11. nov. AA. Nad Kubo in Jamaj-
ko je divjal silen orkan, ki je na obah oto-
kih poškodoval brzojavne proge, delno jih
pa sploh porušil. Kljub temu že prihajajo
vesti o nekaterih podobnostih. Vihar je
divjal s hitrostjo 320 km na uro. Med vi-
harjem je bilo kakor ob vesoljnem potopu.
Posebno je prizadela Kuba. V Nuevitasu
so domala vse stavbe poškodovane, hiše laž-
je konstrukcije pa porušene.
Vihear je prizadel tudi večino javnih po-
slopij. Po dosedanjih vesteh je v mestu
25 mrtvih. Posebno je trpela pokrajina Pur-
to Principe, kjer je morska plima odnesla
jezove Mesto Santa Cruz je pod vodo. Na
nekaterih krajih se je morje dvignilo 6 m
visoko.

V Camagueyu je orkan ubil nad 300
ljudi, v celoti pa bo človeških žrtev nad
1000. Tudi stvarna škoda je ogromna. Po-
sebnno hudo so prizadeli nasadi banan.

Sklicanje pruske zbornice

Berlin, 11. novembra. g. Predsednik pru-
skega deželnega zbora Kerl bo sklical de-
želni zbor za 24. novembra. Dnevni red še
ni znan, vendar računajo, da se bo deželni
zbor še v tem mesecu bavil z vprašanjem
izvolitve pruskega ministrskega predse-
dnika.

Bolgarski novinarji pri Mussoliniju
Rim, 11. novembra. g. Ministrski pred-
sednik je sprejel danes skupino bolgarskih
novinarjev, ki so na povabilo italijanske
vlade na študijskem potovanju po Italiji.

Smrt šahista Yatesa

London, 11. novembra. g. Znani angleški
šahovski mojster Yates je danes umrl.

Izjemno stanje v Švici

Podreditev civilnega prebivalstva vojaškemu sodstvu
Novih izgrediv ni bilo

Ženeva, 11. novembra. g. Preteklo noč
je bilo v Ženevi mirno. Zato ni bila po-
trebna nadaljnja pripravljenost vojaštva.
Mir vlada tudi v ostalih krajih Švice, ven-
dar pa so oblasti v več mestih prepovedale
vsako zbiranje in postajanje po ulicah ter
ukrenile vse potrebno, da ne bi prišlo do
kakih incidentov.

Arretirani socialistični voditelj Nicolle je
danes pred preiskovalnim sodnikom zahte-
val, naj ga izpuste, glede na obtožnico, ki
mu očita zločin proti državi, pa je sodnik
njegovu zahtevu odklonil.

Uradna preiskava je dogmala, da je bilo
ranjenih 22 mladih vojakov, še preden so
čete rabile orožje.

Notranje - politični položaj presojalo v
splošnem kot zelo kritičen. Zvezni svet je
postavil danes ozemlje vse zveze kantonov
pod vojaško sodstvo, kar pomeni po švicar-

ski ustavi, da se morajo smatrati vsi voja-
ški oddelki, dodeljeni v službo zaradi miru
in reda, kakor v aktivni službi. Zaradi tega
bodo prišle pred vojaško sodišče vse ose-
be, ki bi hotele vojaške pogovoritve k begu
ali sploh ogroziti varnost vojske oziroma
izživati nemire. V kantonu Waadu so bili
danes mobilizirani trije oddelki konjenice.

Po raznih švicarskih mestih so skušali
danes prirediti nove demonstracije, kar pa
je mogla policija v kati zatreti. Za jutri,
ko se bo vršil pogreb smrtnih žrtev izgre-
dov pretekle srede, se pričakujejo nove de-
monstracije, zaradi česar so oblastva izda-
le obsežne varnostne ukrepe.

Predsedništvo delavske zveze v ženev-
skem kantonu se je danes izčrpano bavilo s
položajem, ki je nastal po spopadih v sre-
do, ne da bi bilo prišlo do določenega skle-
pa. Vse kaže, da v Ženevi ne bo prišlo do
splošne stavke.

Papen ali državni zbor

Ker napovedujejo Papenovu prizadevanju za ustva-
ritev narodne koncentracije neuspeh, bo moral iti
Papen ali pa državni zbor

Berlin, 11. novembra. d. V političnih
krogih obstaja prepričanje, da bodo ostale
brezuspesne vse prizadevanja kancelarja
Papena za sestavo vlade narodne koncen-
tracije pod njegovim vodstvom. Razen
nemških nacionalcev ki gredo čez dno in
strn za Papenom, odklanjajo vse ostale
stranke sodelovanje v Papenovi vladi: razen
centruma, ki čuti, da izguba v opoziciji
tla in se hoče zato za vsako ceno nasloniti
na vlado. Prav s tem dejstvom računa tu-
di Papen, ki misli, da bo tako nekako pri-
šli tudi narodne socialistice k odpustitvi
dosedanje opozicije. Omahljivost katoliškega
centruma je imela tudi za posledico, da si
je Papen svoj zadnje čase precej omajani
položaj znova utrdil.

Papen tudi še vedno uživa popolno za-
upanje državnega predsednika Hindenbur-
ga. Oficielni komunikati o advicijah Pa-
pene na naglas, da vztraja predsednik Hin-
denburg še nadalje na temeljni ideji nacio-
nalne koncentracije, ki tvori bistvo Papenove
vlade. Papen je dobil od predsednika re-
publike nalog, naj prične posojanja z vsemi
v postev prihajajočimi strankami meščan-
ske desnice.

Berlin, 11. novembra. g. Državni kance-
lar Papen bo v nedeljo sprejel na posveto-
vanje poslance Kaasa za centrum, dr. Hu-

genberga za nemške nacionalce in dr. Din-
geldeya za nemško ljudsko stranko. Adol-
fa Hitlerja je pustil samo vprašati, ali bi
bil pripravljen odzvati se morebitnemu
povabilu na razgovor, kar pa je Hitler od-
klonil. Državni kancelar Papen je prejel
nalog, naj se posvetuje s strankami, ali bi
hotele podpirati vlado pri izvajanju nje-
nega programa. Na sestavo programa torej
stranke ne bi imele nobenega vpliva, kar
je izzvalo v političnih krogih precejšnje
nerazpoloženje, narodnim socialistom pa
dalo povod za ponovne izpade proti držav-
nemu predsedniku Hindenburgu. Uspeh
bodočih razgovorov državnega kancelarja
presoja večina listov precej sketno. Kar
izvira predvsem iz ponovne Hitlerjeve iz-
jave da niti naimeni ne misli na to, da bi
se pogajal s Papenom.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ ugotav-
lja, da so prizadevanja državnega kance-
larja za resnično nacionalno koncentracijo
že prispela na mrtvo točko, še preden so
se sploh pričela.

Danes so prispele v Berlin predsedniški
bavarske vlade in vlad drugih južno-nem-
ških dežel, da razpravljajo z državnim kan-
celarjem o reformi države in o pruskim
vprašanju.

Velika davčna afera v Franciji

Mnoge visoke osebnosti kompromitirane s prenosom kapitala
v inozemstvo in z utajitvijo davkov

Pariz, 11. nov. d. Poslanska zbornica je
snoč razpravljala o velikih utajitvah dav-
kov, pri katerih je posredovala baselska
trgovinska banka. Finančni minister Ger-
main Martin je ponovno zahteval odgodi-
tve debate, vendar pa se je večina izjavila
za takojšnjo razpravo o zadevi in je so-
cialistični poslanec Albertin v svojem
govoru navedel obširno gradivo, ki
kompromitira razne visoke osebnosti. Iz-
javil je, da ima notranje ministrstvo že
točen seznam oseb, ki so zapletene v
škandal; med njimi se nahajajo tudi mnogi
uradniki, ki so v času inflacije prene-
sli svoj denar v Švico, kjer ga imajo še
vedno naloženega, ne da bi plačali v Fran-
ciji predpisanih 18 odstotkov davka na do-
nos kapitala. Baselska trgovinska banka
je poskrbevala za 2000 Francozov izplačilo
kuponov pri njej naloženih vrednostnih
papirjev, ne da bi plačala v omenjeni vi-
šini določenih davkov. Desničarski poslanci
so zahtevali od Albertina, naj omenjuje
imena, kar je tudi storil. Med drugimi je
navedel generalnega kontrolorja Delelana
senatorja Viellarda in Jourdaina, več
poslancev, poslaničkov, upravnih in sodnih
uradnikov, dva nadškofa, mnogo veleindus-
tričev in dva lastnika listov, med njima

direktorja „Matina“,
škodo, ki jo je imel fiskus zaradi tega
od l. 1926, cenil Albertin na 4 milijarde
frankov. Poudarjal je, da je tudi mnogo
drugih švicarskih, holandskih in skandi-
navskih bank izvršilo slične operacije za
lastnike francoskih vrednostnih papirjev,
kakor jih je baselska trgovinska banka.
Navedel je nekatere francoske banke, ki
so pri teh operacijah pomagale inozem-
skim zavodom. Nič ni bolj porazno za šir-
šo množico francoskega naroda, je na-
zlašal, kakor če vidijo, da pozivajo vodi-
telji javnega menja na poštenost patriotov,
skrivaj pa so med prvimi, ki

Politika in gospodarstvo

Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je pred nekaj dnevi podal pred znanjopolitičnim odsekom prškega parlamenta svoj ekspoziciji o znanjopolitičnem položaju. V svojih velepomembnih izjavah sicer ni prikrival resnosti mednarodnega položaja, vendar pa kaže njegove besede zdrav optimizem za bodočnost in upanje, da se bodo politična stremeljenja vseh prizadetih držav razvila v smeri pomirjenja in sporazuma.

Minister dr. Beneš se je v svojih izjavah bavil v veliki meri z vprašanji mednarodnega gospodarstva. Poudaril je, da je rešitev krize svetovnega gospodarstva odvisna v prvi vrsti od ugodnega razvoja splošnega političnega položaja in od zagotovitve trajnega mira v Evropi. In v tem se strinjajo z njim vsi, ki resno in trezno gledajo v svet.

Finančne težave vseh evropskih držav, stagnacija svetovne trgovine, razvrednotenje pridelkov, redukcija industrijske produkcije in njena posledica, naraščanje brezposelnosti na celim svetu, vse to nujno postavlja v ospredje vprašanje splošne krize in neobhodnost njene ublažitve. Danes priznavajo že vsi, da se noben narod in nobena država ne moreta sama trajno izklopiti iz stiske. Z naporom vseh moči, z železno voljo in pošteno vztrajnostjo lahko v svojih mejah zajezita splošno povlavo, definitivno rešitev pa more biti le skupna kakor je tudi bolezen skupna.

Pogoj za mednarodno gospodarsko sodelovanje je, da se vsaj malo ublažijo politična nasprotja in se odnosa med narodi in državami uredijo v kolikor toliko znočni obliki. Kakor je nemogoče koristno in uspešno delo v zasebni družbi, ako si njeni člani med seboj ne zaupajo, tako je tudi gospodarsko sodelovanje med državami lahko uspešno samo, ako politični odnosi niso zastrupljeni po medsebojnem nezaupanju. Predvsem pa zavisi uspeh mednarodne vzajemne borbe proti gospodarski krizi od obnove vere in zaupanja v mir, torej od zagotovitve mirne varnosti. Ni strah pred tujim napadom, ki narekuje Franciji in drugim, za konsolidacijo Evrope se borečim državam, da vedno in vedno postavljajo zagotovitev miru med prve svoje zahteve.

Mnogi so se nadejali, da bodo že silne žrtve, ki jih je na lozanski konfe-

renci prevzela Francija in so bile naložene tudi nekaterim drugim državam, med njimi Jugoslaviji, omilile politično napetost in s tem prinesle malo olajšanja tudi v gospodarsko življenje. Na žalost se te nade niso uresničile. Nemška imperialistična bomba z zahtevo po pravici neomejenega oboroževanja je na mah uničila vse sado, ki bi jih mogla Lausanna roditi. Francoska velikodušnost je bila zaman. Res je, da je bila nemška taktika v precejšnji meri diktirana tudi po notranjopolitičnih moti- vilih z ozirom na volitve. Nekateri zato upajo, da bo Berlin sedaj po končani bitki bolj umrjen, in navaajo v podkrepitve svoje teze že tudi najnovejšo Papenove izjave, ki po formi res niso bile več tako bojovite in intrinseantne. Mi tega upanja nimamo, ker vemo, da imperialistične nemške zahteve niso Papenov program, marveč na žalost program velike večine nemške javnosti. Vsaj za dogleden čas še ne moremo računati z iskrenim sodelovanjem Nemčije pri stremeljenjih za politično in gospodarsko ozdravljenje Evrope.

Bolj utešen je pogled na druge mednarodne odnose. Za enkrat še ni znano, ali je za prostostročnimi in toplimi besedami, ki jih je Herriot v zadnjih dneh naslovil na sosedno Italijo, tudi kaj stvarne vsebine. Težko pa bi bilo misliti, da bi Herriot govoril brez osno- ve; zato je bil vpliv njegovih izjav blagodejen, saj je nedvomno, da bi zblizanje med Francijo in Italijo ugodno vplivalo na vso mednarodno politiko in na vse evropsko gospodarstvo.

Ne malo po nemški zaslugi so se v zadnjih mesecih še bolj poglobili pri- jateljski odnosi med Francijo in Anglijo, kar pomeni tudi tesnejše sode- lovanje Anglije z vso Evropo. In napo- sled je tudi izid ameriških volitev ugod- no znamenje, ker so upravičena prič- kovanja, da Rooseveltova Amerika Evro- pi ne bo tako sovražna in je ne bo tako kratkovidno presojala kakor jo je Hooverova. Sodelovanje obeh mogočnih anglosaških narodov, angleškega in ameriškega, pa je za gospodarsko sa- nacijo nujno potrebno.

Ako vsi ti simptomi niso sama pre- vara, smemo upati na izboljšanje med- državnega razmerja vsaj v toliki meri, da bo lahko tvorilo ugodno podlago za svetovno gospodarsko in finančno kon- ferenco, ki bo prihodnje pomlad.

Anglija in razorožitev

Izjava Johna Simona v angleškem parlamentu — S priznanjem enakopravnosti se ne smejo povečati oborožene sile

London, 11. novembra, d. V zunanje-politični razpravi spodbuja zbornice izjavil državni tajnik za zunanje zadeve John Simon glede na težko, ki so nastale zaradi nemške zahteve po enakopravnosti v oborožitvi da skuša angleška vlada s primer- no ustrežljivostjo napraviti Nemčiji združiti evropske države v slovesni zagotovitvi, da ne bodo porušile kakršnekoli sedanje ali bodoče težkoče reševati med seboj s silo. Enakopravnost, kakor jo razumeva in tol- mači sedanja nemška vlada, predstavlja predvsem vprašanje dovoljenja orožja in vprašanje reorganizacije nemških bojnih sil. Direktor medsebojnih razgovorov so slej ko prej potrebni, da se najde primerna podlaga, na kateri bi se mogla vrniti Nem- čija na razorožitveno konferenco. Priznanje moralnega prava Nemčije do enakoprav- nosti mora imeti zanj za posledico pre- vsem odgovarjajočih obveznosti. Predvsem je treba proučiti tri vprašanja. Prvo je, ali naj se omejitve nemške oborožitve določi v istem dokumentu kakor omejitve oboro- žitev drugih držav. Po mnenju Simona naj bi se omejitve nemškega oboroževanja do- ločila v isti razorožitveni konvenciji, kar pomeni, da bi se razveljavile določbe v od- delku 5. versajlske pogodbe, ki omejujejo sedaj nemško oborožitev. Drugo vpra- šanje se tiče časa veljavnosti konvencije. Angleška vlada je mnenja, naj na novo do- ločene omejitve za Nemčijo trajajo enako- dobo kakor za druge države in naj bodo podvržene enakim revizijskim metodam. Tretje vprašanje se tiče enakopravnosti v zadevi vojaškega materiala. Nemčija je iz- javila, da nima namena oboroževati se, temveč želi zgolj, da se ji načelno ne pre- pušča način oborožitve, ki je dovoljen dru- gim državam. Ako se prizna enakoprav- nost, potem se mora priznati tudi to na- čelo. Anglija je pripravljena izraziti svojo pripravljenost, da se bo zavzela v sode- lovanju z drugimi člani razorožitvene kon- ference za sručenje tega načela v novo kon- vencijo. Na kakšen način in v kakšnem razdobju naj bi se to načelo uporabilo, ma- biti predmet razgovorov v Ženevi. Absolu- tno je potrebno, da je Nemčija pri teh razgovorih v Ženevi udeležena. Za ta čas izjavila v imenu angleške vlade, da mora biti cilj razorožitvene konference dosega maksimale pozitivne razorožitve, na podlagi katerega bi se mogel doseči splošen spora- zum, ne da bi se smele pod pretvezo ena- kopravnosti avtorizirati povečanja oboro- ženih sil. Praktično pa se popolno uresnič- nje načela o enakopravnosti ne more na- črtovati. V to svrhu je potreben praktičen program, ki bi se izvajal postop- no. Seveda bi se enaka načela uporabila tudi za Avstrijo, Madžarsko in Bolgarijo.

Francoski razorožitveni načrt predstavlja celovito prizadevanje, da se ustrezne nem- ski zahteve po enakopravnosti. V Nemčiji so ta načrt tako tolmačili, da določbe ver- sajlske pogodbe niso nedotakljive. Pred- log za zaključitev pogo- od o omejitvi med evropskimi državami, ki so zaradi svo- jega bližnjega sosedstva v močni meri iz- postavljene gotovim skupnim nevarnostim, se mu zdi primeren za pristaneč Anglije.

Odmov Simonovega govora
London, 11. novembra AA. Ekspozicija Johna Simona je zbudila v parlamentarnih krogih živahne komentare. Poslanci me-

nijo, da so Simonove izjave predvsem na- čelnega značaja, vse podrobnosti angle- skih načrtov pa bodo objavljene šele v Že- nevi. Kljub temu so mnenja, da ne bo na- črt o razorožitvi, ki ga pravi angleška vlada, v nobenem primeru dopuščal pravice zopetnega oboroževanja. Poslanci tudi trdijo, da ni verjetno, da bi Anglija, če se Nemčija ne bi hotela vrniti v Žene- vo, pozakusila se druge načine, da jo pre- govori.

Listi posvečajo govoru zunanjega mini- stra Simona v spodnji zbornici veliko po- zornost in ugotavljajo, da je v veliko jas- nostjo očitno angleško stališče v tem ve- likem mednarodnem vprašanju. Simon je natančno opredelil angleško stališče na- pram nemškemu zahtevam, kakor tudi do francoskega razorožitvenega načrta. Na drugi strani je poudarjal tudi vse tisto, kar je Anglija že doslej storila za splošno razorožitev.

Vtis v Nemčiji
Berlin, 11. novembra AA. V tujakšnji političnih krogih ugotavljajo o govoru an- gleskega zunanjega ministra Johna Simo- na, da vsebuje več novih pozitivnih točk. Simonove izjave pomenijo utemeljeno pri- znanje nemškega stališča, čeprav ne mo- rejo razpršiti vseh nejasnosti in dvomov zastran Nemčije.

Rothermerov neusahljivi revizijonizem

Berlin, 11. nov. AA. Iz Londona poro- čajo: Lord Rothermere prinaša v listu »Daily Telegraph« članek o reviziji mi- rovnih pogo- d. V tem članku posebno na- glaša, da je razkosanje Nemčije s poljskim koridorjem stalen vir skrbi za obra- nitev evropskega mira. Velika napaka versajlske mirovne pogodbe tvorijo za Nemčijo izjavitve, za Poljsko pa nevar- nost. Zato predlaga Rothermere, naj Poljs- ka vrne Nemčiji koridor, za kar naj bi dobila od Nemčije, Francije in Anglije jamstvo za svoje vzhodne meje pred mo- rebilnim napadom sovjetov in morda še druge kompenzacije.

Ukinitve generalnega konzulata v Hamburgu

Beograd, 11. novembra. S kraljevim uka- zom je na predlog zunanjega ministra uk- inito jugoslovnski generalni konzulat v Hamburgu.

Po volitvah v Nemčiji

Berlin, 9. novembra.

Senzacija nedeljskih volitev v državni zbor se je nekoliko polegla in napočil je te- den statističnega obdelavanja volilnih šte- vil. Stranke, ki so v nedeljo dosegle kak uspeh, ga hočejo s prevračanjem števil še povečati, one pa, ki jim sreča ni bila toli- ko mila in že iz uradnih ugotovitev odseva neprijetno dejstvo zmanjšanja njihovih glas- ov in mandalov, pa si prizadevajo na vsi- moč, kako bi čim bolj zabrisale nevšečni dojem. Letošnji peti vseobči mobilizaciji nemških volitev se je odzvalo dober pol- drugi milijon manj volilnih upravičencev, kakor jih je glasovalo pri volitvah dne 31. julija. Zaradi tega se je tudi število poslan- skih mest v državnem zboru zmanjšalo za 26 mandatov in bo parlament štel predvidno- ma le 588 poslancev. Za izpadek zadeva vse- stranke, kar je popolnoma nemogoče ugo- tovitvi, kateri stranki je pripisati največjo izgubo zaradi pasivnosti njenih pristavev.

Magična številka 26 poslancev je zato predmet skrbnih računov strankarskih sta- tistikov. Ako gledamo izgube in dobiček po- sameznih strank s stališča zmanjšane šte- vilke mandatov, potem Hitlerjeva izguba na mandatih ne znaša 53 poslanskih mest, mar- več le 26. izguba socialistov le 8 in ne 12 centumov na celo le štiri in ne šest man- datov. Enako preračunavanje gre v dobro tudi komunistom in nemškim nacionalcem, ki so kljub zmanjšani število vseh man- datov pomnožili svoja poslanska mesta v zbornici vsak za enajst poslancev. Njihov prirastek je tedaj še večji, nego za zaku- zjejo uradne številke. S tem je dokazano zla- sti za socialiste važno dejstvo, da napredek komunistov ne gre v celoti na račun sociali- stov, marveč da izhaja v skoro matematični natančnosti po polovici od Hitlerjevcev in socialne demokracije. Dejstvo, da so sociali- sti izgubili dvajset poslancev, komunisti pa si priborili 11 novih, tolmačijo površni računarij tako, da so socialisti pač izgubili svoje mandate v prid skrajni levi. Intuitiv- na matematika, ki je posebnost stranknih računarjev, pa pravi, da so komunisti pri- dobili prav za prav 15 mandatov — ako upo- števaemo zmanjšanje vseh mandatov za 26 — in od pridobitve jih gre skoro enako šte- vilo na račun socialistov in Hitlerjevcev.

Drugi kompleks računov se vrti okoli šte- vila poslancev novega državnega zbora. Tu pa že ni mogoča več nikakoli situacija, mar- več je treba prav eksaktne matematike. Po- slancev bo štela zbornica 588 in absolutna večina znaša 292. Izgube Hitlerja, centum na bavorske ljudske stranke, skupno 40 po- slancev, onemogočajo koalicio, katere so se nadejale vse tri stranke še ves čas med vo- litvami. Hitler se je po prejšnjih volitvah opajal nad svojimi 37% vseh volitev in je trmasto zahteval vso oblast zase, namesto da bi se bil pomiril z dejstvom, da ima le relativno večino, in si za absolutno pridobil še centum. Tudi sicer zelo dobri taktiki v centru niso poznali položaja ter se niso sporazumeli s Hitlerjem, da bi sestavili pa- lamentarno vlado. Odločnice so začeli pak- tirati z Adolfom šele po razpustu zbornice in med volitvami, kar jim je samo škodilo. Kakor se je v nedeljo jasno pokazalo.

Papen je računl s tem, da bodo Hitlerjev- ci toliko oslabiljeni, da centum z njimi ne bo mogel sestaviti večinske koalicio. V to je bil potreben vsaj 30 izgubljenih manda- tov narodno - socialistične stranke. Kancela- riju so se nade uresničile še nad pričako- vanje, ker sta tudi centum in bavorska ljudska stranka izgubili nekoliko poslanskih mest. Do večine manika tej skupini 8 man- datov, ki jih bo zelo težko najti med manj- šimi frakcijami.

Računsko na dlani bi bila koalicio hitler- jevcev s komunisti ali socialisti. Vsaka iz- med teh možnosti da solidno večino 293, od- nosno celo 317 glasov, ali ideološka naspro- tstva bodo komaj dopuščala tako formacio, razen ako bi skupno sovrastvo do Papena priložilo te hude sovražnike v koalicio. Da bi bila pa ta skupna mržnja zadovoljen te- melj za delovno vlado, pa je več ko dvomli- vo, ne glede na to, da so komunisti po svoji prirodi razdiralen živeli, ki ne sodi v prav nobeno koalicio. Socialisti pa imajo star in dober sloves kot stranka, ki rada sodeluje na javnem torišču in je v tem pogledu zelo pozitivna. Zato je samo obžalovanje, da nima njenih 121 poslancev prav nikakršnega iz- gleda na udeležbo pri katerikoli koalicio.

Volitve so imele namen pokazati popolno delanemožnost nove zbornice in so ta dokaz tudi doprinele. Papen bi bil morda do- voljen edino s tako koalicio Hitlerjevcev, in centum, kjer bi bili tudi nemški nacio- nalisti s svojimi 51 možmi. To pa le v prime- ru, ako bi jim lahko popolnoma zaupal in bi se mu ne bilo treba bati kakšne recidive v hureburško fronto. Kancelar in njegova go- sposka družba s prejšnjim parlamentom ni- so imeli nikakih ozirov, ker je razmerje sil med strankami omogočalo sestavo vladne večine: Hitler - centum. Ta bi bila sicer notranje slabotna in nehomogena, ali znala bi se bila razviti iz nje sčasom prava delov- na večina. Obe stranki pa nista imeli niti one naprimitivnejše močrosti, da bi bili spoznali, kako lepo in ugodno pozicijo si za- pravljata pod vodstvom nespretnega razbi- jača Göring.

Sestava parlamentarne večine iz Hitlerjev- cev, centum in nacionalcev zavisi tedaj v veliki meri od Papena in Hugenberga se zaveda, kako važno mesto ima kot jezike med obema ostalima strankama, pa tudi med možno koalicio in Papenovo vlado. Vo- litve so tedaj položaj le še bolj zamotale in dale avtomatično kancelariju večjo moč, ki jo bo gotovo izrabila.

Iz poučenih virov se čujejo glasovi, da je Hitlerjevcev mnogo na tem, da pridejo iz opozicije sedaj, ko jih opozicionalnost že sla- bi, kakor jih je do nedavna še jačila; zato bodo najbrž šli v koalicio za vsako ceno. Brez njih zopet ni mogoča nobena parla- mentarna večina, ker je tudi v novi sestavi zbornice ostala ona znana »zaporna večina«, ki ji pravijo »Spermaiorität«. Obstoja o tem, da bi stranki obeh skrajnih kril — Hitlerjevci in komunisti — s svojo nadpo- litično večino pri glasovanju onemogočili vsak sklep, ako bi glasovali skupno. Zaporna večina sledi z nedeljskim izidom ni poruše- na, kajti Hitlerjevci imajo s komunisti v novoizvoljeni zbornici ravno tri glasove nad polovično večino. Kakor je videti, bi obe skrajni stranki lahko sestavili večinsko vla- do, toda težko, da bi kljub splošni razbito- sti lahko prišlo do te farse. Tako se je iz splošnega razračunavanja otešla samo »Sper- maiorität«, vsaka pozitivna možnost pa je popolnoma neverjetna. Vprašanje je le, da li bo Papen sploh dovolil, da bi se kdo po- služil te »zaporne večine«, podoba je namreč, da ima zaporno moč le on, čeprav brez večine.

Nesreča v nemškem rudniku
Berlin, 11. novembra AA. V Wanseecku na Westfalskem se je prevrnil voziček s pre- mogom in pokopal pod seboj pet rudarjev. Dva so rešili živa, tri pa je ubilo.

Rapallo

Rapallo — ob samem imenu nas pre- šine grenak spomin na večer 12. no- vembra 1920, ko je preletela našo do- movino tužna vest: Ugrabljeni! Ugrab- ljena nam je bila Istra. Goriška, Trst s Primorjem. Kras, Reka, Zadar, Lasto- vo, Lošinj, Cres.

Velikodušno so italijanski politiki ob ratifikaciji rapalske pogodbe zagotav- ljali našemu narodu za mejo tole in ta- kole: nova narodna manjšina bo pod Italijo uživala največjo svobodo jezika, kulture in vere, vse se bo spoštovalo tako, kakor to zahteva njen izredni po- ložaj... Vsa italijanska zbornica je plo- skala, dobrovala, jamčila.

Taki italijanski notranji minister je govoril: »Prevzeti smo morali nekaj stotisoč Slovanov. Tem Slovanom, ki jim je v ostalem dana prilika, da osta- nejo v neposredni zvezi s svojimi pri- rodinimi — čeprav seveda italijanskimi središči — Trstom in Gorico, bomo za- gotovili najširšo jezikovno in kulturno svobodo. To bo za nas častna dolžnost in čen politične močrosti. Zato smo pre- pričani, da se bodo kmalu počutili za- dovoljni, da pripadajo velesili, ki bo, oprta na svojo brezprimerno kulturo, z največjo pažnjo varovala njihovo kulturno življenje!«

Tako so govorili in obetali tudi dru- gi italijanski velemožje, polna usta obljub sta imela sam predsednik vlade Giolitti in podpredsednik Tittoni.

Danes je 12. obletnica Rapalla. In da- nes vemo vsi in bi moral vedeti vse svet, da živi na tej nesrečni zemeljski obli en sam narod, katerega otroci ni- majo pravice, da bi se učili materine- ga jezika.

To je jugoslovnski narod v Italiji.

Njegova zgodovina v teh dvanajstih letih, grozno razočaranje, ki ga je pre- živel on in z njim mi vsi — vse to je povzročilo, da je obletnica Rapalla za ves jugoslovnski svet še vse bolj gre- naka, kakor bi bila, ako bi nas spominjala samo na krivično razmejitev. Iz spomi- na na Rapallo in vsega, kar mu je sle-

dilo, na moramo črpati tudi vedno no- vo voljo in novo moč, da za vsako ce- no utrldimo svojo svobodo, na znotraj in zunaj okrepimo svojo narodno dr- žavo.

Na univerzi se je vršilo snoči v spo- min 12. obletnice Rapalla akademsko zborovanje, ki so mu prisostvovali tu- di g. rektor dr. Slavič in dekani fakul- tet. Svečanost so uvedli pevci z mogoč- nim »Od Urala do Triglava«. Nato je slavist Zemljak v lepih izvajanih označih pomen tega črnega jubileja in v počastitev spomina vseh, ki so padli kot žrtve, pozval zborovalce na minu- to molka. In sredi v molk pogreznjene, zatemnele dvorane so iz skioptika dru- ga za drugo zablistele na belem platnu slike Vladimirja Gortana, Draga Bajca, Ferdinanda Bidovca, Zvonimirja Milo- šića, Franja Marušića in Loizeta Valen- čića.

Tišino so pretrgali pevci s pretresljivi- vim, v srce segajočim »Oj Dobrodo- ba«. Nato je rektor v kratkih besedah spo- ročil študentom svojo poslanico za ta dan. Prišel je s svetopisemsko prime- ro o strahotni, nečloveški kazni, ki so jo Gibeniti izvršili nad potomci pre- maganega kralja Savla, in o veliki, ne- skončni, vse zidove rušeči ljubezni ma- tere, ki je nazadnje otla svoje otroke iz sramote v čast. Naročil je visokošol- cem, naj postavijo častno stražo nad grobovi žrtve — in ta častna straža naj bo slovenska in jugoslovnska kultura, katere luč naj s slovenske univerze sije do Rabe in Gosposvetskega polja in do Soče v Istro in Primorje. Pozival je študente ka zaobljubi, da se nikoli niče ne umakne s te častne straže. — samo tako bo lahko nam vsem zastajala lepša bodočnost.

Lepo, mirno, dostojno svečanost je zaključil predsednik Zveze slušateljev Vilfan z obljubo, da se bodo naši stu- dentje na univerzi znali vzgajati v kul- turne delavce in borce.

Gömbös in Mussolini sporazumna

Izpopolnitev trgovskih odnošajev med Italijo in Madžarsko

Gömbös bo potoval tudi na Dunaj in v Berlin

Rim, 11. nov. d. O večeršnjem dveur- nem razgovoru Mussolinija z madžarskim ministrskim predsednikom Gömbösem iz- dani uradni komunikate pravi, da je bil izred- no prisrčen. Gömbös je prej položil venci na grob Nezanane vojaka, opoldne je bil gost ministra za zrakoplovstvo Balba, po- loldne pa je posetil razstavo, prirejeno za 10letnico fašistične revolucije. Zvečer mu je Mussolini priredil obed v hotelu »Excel- sior«. Danes je Gömbös pristvoval paradi povodom kraljevega rojstnega dne.

Ko se je večer ob pol 12. vrnil Gömbös od razgovora z Mussolinijem v palačo ma- džarskega poslanstva, je sprejel zastopni- ke madžarskega tiska, ki jim je izjavil, da sta razpravljala o vseh vprašanjih, ki se ti- čejo obeh držav. Posebno pozornost sta po- svečala gospodarskim zadevam. Gömbös je zatrjeval, da se je v toku razgovora ponov- no prepričal, da ne obstajajo med Madžar- sko in Italijo nobena nasprotstva in da ne zadeva medsebojni gospodarski promet na nobene ovire. Italijanski kralj mu je podo-

lil veliki križ reda sv. Mavricija, ki mu ga je izročil sam ministrski predsednik Mus- solini.

Donoldne sta Mussolini in Gömbös nado- ljevala svoje razgovore, pri čemer sta, ka- kor zatrjujejo, določila smernice za bodoči trgovinski promet med Madžarsko in Ita- lijo. V bodoče naj bi se v večji meri pospe- ševal izvoz madžarskih kmetijskih proizvo- dov v Italijo ter vvoz italijanskih industrijs- kih proizvodov na Madžarsko. Zatrjujejo, da je Gömbös razpravljal z Mussolinijem tudi o vprašanju, v koliko bi se mogel ure- šniti trgovinski-politični sporazum Ma- džarske in Češkoslovaške, pri čemer bi se- veda igralo važno vlogo vprašanje, ali bo v skorajšnjem času došlo do ublaženja na- petosti med Italijo in Francijo.

Budimpešta, 11. nov. d. Po trditvah me- rodatnih krogov bo ministrski predsednik Gömbös po povratku iz Rima potoval tudi na Dunaj in v Berlin, da bi stopil tamka- j s stike z merodajnimi krogi o zaključitvi novih trgovinskih pogodb.

Proslava 14. obletnice premirja

Pariz, 11. nov. AA. V vseh francoskih krajih so proslavili danes 14. obletnico kon- ca vojne I. 1918. Predsednik republike Le- brun je v spremstvu oblasti odšel pod sla- volok zmagoslavja, da se pokloni Nezanane vojaku. Po tradicionalni minuti molka v spomin mrtvih je mimo slavoloka defilir- alo vojaštvo. Med zastavami so bile tudi zastave razpuščenih polkov. Defileja so se udeležile tudi delegacije vojnih pohabljen- cev in bivših bojnikov.

London, 11. nov. AA. Danes so v Lon- donu in po vseh večjih krajih angleškega imperija zelo svečano proslavili dan mtru. V Londonu je svečanosti pristvoval an- gleski kralj s princji. Točno ob 11. je ves promet zastal za 2 minuti.

Dublin, 11. nov. AA. Snoči na večer pred obletnico premirja je prišlo do velikih ne- redov. Ko je po mestu korakala povorka z zastavami, je več mladih ljudi, ki jih sma- trajo za republikance, iztrgalo manifestan- to zastave iz rok. Ustavljali so tudi tram- vaje in avtobuse ter nadlegovali potnike. V več predmestjih so demonstracije zavze- le dokaj rosen obseg. Do izgrezov je zlasti prihajalo okoli stojnic, kjer so prodajali karkarje in zastavice. Policija je morala robiti orožje in je več demonstrantov ra- nila.

Beograd, 11. nov. p. Na skromen, a ven- dar dostojen način je danes Beograd pro- slavil obletnico premirja. Na vojaških gro- lovih so se vršile zadušnice, v šolah pa so bila prirejena primerna predavanja. Ob 11. zopolodne je bilo za pa minut ustavlje- no vse delo v uradih, obratih in tovarnah. Tu- di tramvaj, avtobusi in ostala vozila so se ustavila za par minut.

Dovolitev pohodov za avstrijski državni praznik

Dunaj, 11. novembra. d. Da bi omogočila praznovanje državnega praznika 12. t. m., je vlada ukinita za ta dan prepoved jav- nih pohodov pod pogojem, da se bodo vr- šili strogo po navodilih policijske d'rekci- je. Nošenje palic in vsakršnega orožja bo brez izjeme strogo prepovedano. Prav ta- ko so prepovedani nastopi v uniformah in napisi, ki bi na kakršenkoli način pome- nili izzivanje. Pohodi morajo biti tako pri- rejeni, da ne bodo trajali nad tri ure.

Odhod dr. Beneša v Ženevo

Praga, 11. novembra. g. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je večerj od- potoval v Ženevo, kjer se bo udeležil na- daljevanja razorožitvene konference.

Velike poplave v Italiji

Rim, 11. nov. g. Viharji in poplave, ki so divjali v Kalabriji, so zahtevali številne človeške žrtve in povzročili ogromna opu- stošenja. Najbolj prizadeti so kraji Joiosa, Ardera in Groterla, kje je vihar uničil vsa polja. Visoka narastla reka Torbido je pu- rusila nekaj mostov. Prav tako so vodne množice podrele številna poslopja. Mnogo prebivalcev so zasule razvaline. Doslej so potegnili izpod njih 18 trupel, vendar pa se boje, da bo število smrtnih žrtve še več- je. Vihar je s prav tako silo kakor ob Jon- ski obali divjal tudi na Tirenjski obali. Raz- dejal je daleč na okoli vse telefonske zve- ze in preprečil železniški promet, ker so nasipi in proge na več mestih pod vodo. Skoraj vsi potoki in reke so prestopili bre- gove in poplavlili velike ploskve plodne zemlje. Mnogo krajev je pod vodo. Mar- sikje, kjer je divjal vihar, primanjkuje hrane in posebno pitne vode.

Rim, 11. novembra AA. Iz Kalabrije po- ročajo, da je zaradi silnega deževja nara- sel neki hudournik in odnesel s seboj 16 ljudi, ki so vsi v vodi našli smrt.

Nov incident na bolgarski meji

Beograd, 11. nov. AA. V noči od 4. na 5. t. m. ob 1. zjutraj je skupina bolgarskih komitasev poskušala prekorčiti našo mejo pri Kosinvisu, kjer pa je trčila na našo za- sedo. Naši so premagali bolgarske komitase nazaj čez mejo. V borbi je padel en bol- garski komitase. Pri njem so našli manlihe- ro s 47 naboji, revolver sistema Nagan s 7 naboji, bombo sistema Ostina, obveze za rane, 2 škatli bolgarskih cigaret in 7 levov.

Smrt Ljubljankinje v Zagrebu

Zagreb, 11. novembra n. V svojem sta- novanju v Deželjevi ulici 12 je danes na- nadoma umrla 37-letna Marija Karb iz Ljubljane. Bila je prodajalka v trgovini del kotov s Juršičevi ulici. Bolehala je že dalj časa na srcu. Davi jo je zadela kap.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Pretežno oblačno, meglono, mestoma dežev- no, zmerno hladno. — Situacija večerajšnega dne: Anticiklon prevladuje nad vzhodnim delom kontinenta. V zadnjih 24 urah je pri- šel tudi v Centralno Evropo. Samo nad Oceanom imajo nižji pritisk, zlasti nad Islandijo in Španijo.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Mirno in mlo vreme bo trajalo dalje; na jugu pretežno oblačno.

Naši kraji in ljudje

Novi ban
moravske banovine

g. Milan Nikolić je bil doslej pomočnik šefa Centralnega prebirišča v Beogradu. Po rodu je iz Kragujevca. V vojni je bil komisar za begunce, po povratku v domovino pa je zavzemal vplivna mesta v državni upravi. Bil je tudi veliki župan v Sarajevu in nato pomočnik bana dunavske ter vardarske banovine.

Matjanov Francelj je umrl

Ljubljana, 11. novembra. Mučno mi je pisati nekrolog, zlasti pevecem, ki so dolgo vrsto let stali v prvih vrstah naših pevskih zborov. Matjan je bil po poklicu poštni uradnik. Pel je od svojih otroških let. Ze v gimnaziji je imel pevski kvartet, ki so ga tvorili (Matjan, Medic, dr. Cerne in Gornik). Od teh štirih pevcev živi samo še dr. Cerne, ravnatelj Mestne hranilnice ljubljanske. Pozneje pa je bil Matjan eden najboljših trdnih stebrov pevskega zbora Glasbene Matice, v katerem je prepeval na vseh koncertih 18 let, dokler ga ni bolezen izrgala iz pevskega udejstvovanja. Dolgo vrsto let je prepeval in žgoel z največjim veseljem v kvartetu s Stegnarjem, Završanom, Sebenikom oziroma z M. Treom. Lofzetom Kočevjem in Josipom Križnjem. Ta kvartet je tudi prvič s svojim petjem ponel našo pesem med širni svet.

Kot človek je bil Matjan vesel družabnik, sovrastva ni poznal, z nasmehom na obrazu je zvečil svojo viržinko v ustih, pil svoj kozarec vina in komaj čakal, da bi bilo mogoče zapeti. Vesten uradnik in službi, vesten pevec. Ni bil samo opora Matičnemu zboru in mojstru Hubadu, opetovano je nastopal tudi na koncertih pevskega društva »Ljubljanski Zvon«. Živčnoba, bolezen ga je mnogo prezgodaj spravila v grob. Zapušta vdovo Ivanka in tri otroke pa nebroj prijateljev, pevcem. Naj mu jutri dopoldne v zadnje slovo zadoni pesem, ki jo je vse življenje tako zvesto in iskreno ljubil!

Dragocena najdba v dunajskih arhivih

Beograd, 11. novembra. Beograjska akademija znanosti se je te dni bavila z zanimivim odkritjem dragocene zgodovinske gradiva, ki se nahaja v dunajskem državnem in vojnem arhivu in se nanaša na našo državo. To gradivo je bilo doslej povsem neznan raziskovalcem naše zgodovine. Za našo državo dragoceno gradivo je odkril diplomirani filozof dr. Rudolf Schmidt, se je kot novosadski rojak posvetil raziskavanju zgodovine svojega mesta in sosednjega Petrovaradina. V ta namen je dr. Schmidt odšel na Dunaj in v tamšnjem državnem in vojnem arhivu začel zbirati potrebno gradivo. Našel je seveda zelo zanimive stvari, ki se nanašajo na Novi Sad in Petrovaradin, poleg tega pa mu je prišla pod roke tudi velika zbirka doslej popolnoma neznanih starih skic in črtic gradov, trdnjav in mest ter zemljepisnih in siceršnih zemljevidov. Veliko je tudi številno popolnih državnih zemljevidov, ki jih je izdelala avstrijska vojska in predstavljajo ozemlje današnje Jugoslavije, kakor je bilo v tedanjih starih časih.

Zbirka teh zemljevidov je zares ogromna, ker jih šteje gotovo do deset tisoč. Dr. Schmidt je doslej pregledal nekako polovi-

co vsega tega gradiva, ga registriral in opisal. Tako obdelano gradivo gre od polovice šestnajstega stoletja pa do leta 1882. Kakih 90 odst. tega gradiva je iz dobe pred letom 1850, a tri četrtine ga je ročno delo, to se pravi, da obstoji le po en izvodu.

Velika večina teh zemljevidov prikazuje ozemlje severno od črte Kotor-Banjaluca-Beograd-Dunav. Za ozemlje južno od te črte je gradivo bolj pičlo, ker se pač Turki niso dosti bavili s kartografskimi deli.

Gradivo, ki ga je tako odkril dr. Schmidt, je gotovo največjega pomena za našo občo in prav posebej še za vojno zgodovino naše države, tembolj, ko naš državni arhiv še nima zbirke zemljevidov. V oni dunajski zbirki pa je poleg drugega gradiva, ki se nanaša na najrazličnejše kraje naše države, n. pr. nič manj kakor 247 zemljevidov in črtic Beograda, večinaoma originalov, ročnih del, vse nazaj do leta 1521. In vse to ogromno dragoceno gradivo je bilo doslej takorekoč popolnoma neznano, celo tudi samim Dunajčanom, ker tiskanih seznamov za te zbirke ni in tudi ni bilo mnogo ljudi, ki bi se bili zanimali zanje.

Dr. Schmidt je sedaj moral prenehati s svojim delom, ker nima več potrebnih sredstev. Doslej je namreč vse stroške za to delo trpel sam, pa se je izčrpal. Zato se je obrnil za pomoč na beograjsko akademijo znanosti, ki je sklenila, da mu zagotovi potrebno podporo, da dokonča svoje delo, ki pa naj se seveda ne nanaša samo na pregledanje, registriranje in opis gradiva, temveč tudi na fotografiranje vseh na našo državo se nanašajočih črtic in zemljevidov. Takšno delo bo sicer zahtevalo precejšnjih gnetnih žrtv, a bo gotovo v neizmerno korist vsem sedanjim in bodočim raziskovalcem zgodovine našega državnega ozemlja.

Pri zapeki, motnjah pri prebavi, goričici v želodcu, krvnih navalih, glavobolu, splošni slabosti vzemite jutraj na tešče kozarec »Franz Josefova grenčice«. Po izkušnjah nabranih na klinikah za notranje bolezni je »Franz Josefova grenčica« izvanredno dobrodelno odvajalno sredstvo. »Franz Josefova voda« se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ugotovitve o avtomobilski katastrofi pri Ptuj

Ptuj, 11. novembra. O strašni avtomobilski nesreči, ki se je pripetila v nedeljo pri Sv. Urbanu pri Ptuj, in ki je zahtevala dve življenji so do danes še naslednje podrobnosti. Ranjenec je nudi prvi zdravniški pomoč g. dr. Josip Potrč iz Janeževca, ki je takoj, ko je bil o dogodku obveščen, prihitel na kraj nesreče. Tja je prihitela tudi orožniška patrulja, ki je ugotovila, da se je nesreča zgodila zato, ker je počila pnevmatika na sprednjem le-rem kolesu, nakar je guma odpadla s kolesa! Vse se je izvršilo v bliskoviti naglici. Ni pa res, da bi se bilo odločilo sprednje rovo kolo in da bi se ozarila v cesto, zaradi česar da se je avto prevrnil, kakor je to poročal neki ljubljanski dnevniki Res je, da se je avto zaradi silovitega sunka in ker ni imel tovara, dvakrat orekucnil na cesti, nakar se je šele zvrnil v obcestni jarek in se postavil v normalno lego. Ravno pri tej priliki je stisnilo pokojnega Lerhbaumerja tako močno, da so mu možgani brizgnili skozi usta in nos ter je bil pri priti mrtel. Orožniki so tudi ugotovili, da je bila guma v dosti slabem stanju in da je bila vožnja nekoliko prehitra.

Zločinski napadi na avtomobile

Ptuj, 11. novembra. Ni še dolgo časa, ko je nekdo na cesti iz Ptuja proti Ormožu v bližini Goršnice streljal z revolverjem na nekega potnika iz Maribora, ki se je vozil v avtu, kmalu nato je bil napaden s kamenji tudi trgovci sin g. Kuharič z Ormoža. Pretekli mesec pa je bila nastavljen na državni cesti v bližini Zlatotlija žična ovira, v katero je zadej avtomobilski podjetnik g. Simonič od sv. Urbana pri Ptuj z avtom.

Na tako žično oviro je naletel v sredo 9. t. m. tudi avtomobilski podjetnik iz Ptuja g. Roman Metz. Ko se je vozil iz Maribora večerni avtomobil g. Liningerja, ki prispe v Ptuj ob pol 20, ga je na državni cesti v bližini Zlatotlija prehitel avtomobilski podjetnik g. Matz, ki je med Zlatotlijem in Slovenjo vasio pri km 16. naletel na žično oviro, v katero se je z vso silo zaletel. G. Matz, ki je sam šofiral, je dobil močan sunek, vendar pa je obdržal prisotnost duha, da je avtomobil obvladal, ker takoj za njim je privozil Liningerjev

potniški avtomobil. Le duševni prisotnosti g. Matza se je zahvaliti, da ni nastala hujša nesreča.

Zica, ki je bila debela do 5 mm, je bila v višini enega metra z enim koncem privzana na telefonski drog, z drugim pa na neko drevo. Ljudje so izpovedali, da so videli malo prej na dotičnem mestu dva neznana moška s kolesoma. Ni izključeno, da sta ta dva prežala na potniški avtomobil in mu nastavila oviro. Orožništvo z vso strogostjo zasleduje sirove zločince, ki zaslužijo eksemplarico kazen.

Plini so ga zadušili

Ljubljana, 11. novembra. V poslopju Keršičevih dedičev na Celovški cesti št. 34, ki ga sedaj prezdava v in adaptirajo v stanovanjske prostore, se je pripetila sinoči smrtna nesreča. 18letni zidarski vajenec Franc Godec, doma iz Kresnic pri Litiji, uslužben pa pri stavbenem podjetju Hugona Shella, je moral večer popoldne v obrtno šolo, nakar se je okrog 18. vrnil nazaj na stavbo. Namesto, da bi odšel k večerji, kjer ga je čakal brat Alojzij, ki je istotako zidarski vajenec pri imenovanem podjetniku, se je France pogovarjal s tovariši v poslopju, nato pa se odstranil. Na njegov odhod ni nihče posone pazil. A brat ga je pogrešil tudi dav in ga šel iskat na stavbo. Na veliko zaprepačenje je našel svojega brata v zaprtem prostoru poleg koksove peči mrtvega.

Nesreča se je pripetila zaradi tega, ker so zidari sušili novo prezidane prostore s koksovimi pečmi in se je v zaprtim prostoru pričel razvijati strupen plin. France Godec se je sinoči podal v ta prostor in so ga plini mahoma omamili in slednjič tudi zadušili. Na kraj nesreče je dav okrog 8. oddala policijska komisija, ki sta jo tvorila zdravnik dr. Avramovič in službojuči uradnik g. Macarol. Zdravnik je ugotovil, da se je pripetila nesreča brez tuje krivde, pač po naključju. Truplo nesrečnega fanta so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Krištofu, od koder se bo vršil pogreb na pokopališče pri Sv. Križu.

V trafike vlamljajo

Zagorje, 11. novembra. V eni zadnjih noči so neznani tatovi vlamili v trafiki dveh invalidov na najbolj prometnem prostoru v Zagorju. Najprej so se lotili trafike invalida Ivana Jeršina pod »Korbarjevo gostilno«. Čeprav so bila vrata trafike zavarovana z železnimi zaporniki, so jih vlamilci odprli s sekiro, ki so jo našli v neki bližnji drvarnici. V lokalno so s priglasi petrolejke, da so lahko premetali vse predale ter pobrali, kar jim je bilo všeč. Odnegli so za okrog 150 Din drobiža, 1000 cigarete »Zeta« in vse finejše cigarete, kar jih je bilo v zalogi. Pustili pa so cigare, kolke, znamke in 50 Din v srebru, ki jih je imela prodajalka gđ. Rancingerjeva shranjene v skatli. Vrednost ukradenega blaga znaša okrog 600 Din. Lastnik je bil zavarovan proti vlamu.

Nato so se vlamilci napotili s plenom in sekiro naprej k trafiki slepega invalida Miha Drnovška med občinskim uradom in konsumom. Tu so vrata z lahkoto odprli s sekiro. Tudi tu so si priglasi svetiljko, ki je zjutraj še gorela, ko je bil vsem odkrit. Preiskali in premetali so vse kotičke, iz česar se sklepa, da jim je bilo največ za denar. Odnegli so več tisoč cigaret »Zeta« in »Sava«, 100 cigar »Kuba«, drobiža za 3000 Din in pisalni stroj, kakršnega rabijo slepci, vreden 1500 Din. Skupna vrednost v tej trafiki ukradenih predmetov je znašala okrog 3200 Din, a se je zmanjšala na 1700 Din, ker je delavec Alojz Gorenc, ko je šel zjutraj v službo, našel v jarku pisalni stroj, ki je bil vrnjen lastniku. Tudi Drnovšek je bil proti vlamu zavarovan.

Orožništvo je pridno na zasledovanju, in je o vlamih obvestilo vse okoliške orožniške postaje. Ljudje so naslednjega dne opazili dva velika moška, ki sta se sumljivo potikala okrog hiš, in je nastal sum, da sta morda ta dva vlamilca v trafiki.

Staro domačijo je visoko zavaroval in - zažgal

Ljubljana, 11. novembra. Vdovec Jakob Planinšek, bivši novomeški usnjari, je imel pri svojih spekulacijah vedno takšno smolo, da je prišel v konflikt s paragrafi. V sodnih aktih je zapisan kot lakomnik po denarju. Na Golem Brdu pri Medvodah je v začetku septembra kupil posestvo za 45.000 Din. K posestvu je spadala le na 5000 Din cenjena domačija, ostojeca iz razpadane hiše, ki jo še berači niso hoteli povohati, kakor so povedale priče, in nad 100 let staro gospodarsko poslopje. Po podpisu notarske pogodbe v Ljubljani je Planinšek takoj pohitel k za-

Shawa in Angleža Galsworthyja — sedaj sta oba med stockholmjski lavreati — pa dobiš iz samih fiziognomij vprav otipljivo podobo dveh ras, ki se ne moreta zlit v enoto, ki se odbijata po nekem, skoraj bi rekli, nasprotujočim si kemizmu najbolj avojskih duševnih lastnosti. Z Galsworthyjem je dobil Nobelovo nagrado prvi angleški gentleman. Človek in pisatelj enako gentleman-skega značaja.

Galsworthy se je rodil 1. 1867. v Coombeju ob Dartmooru in je študiral na starodavnih kolegijih v Harrowu in Oxfordu. Biti gojenec teh kolegijev, pomeni mnogo čev kakor biti vseučiliški študent kjerkoli v Srednji Evropi, zakaj sistem angleške vzgoje se močno razlikuje od celinskega. Starodavna angleška vseučilišča vzgajajo narodo elito, ki vzlic strogi demokratičnosti obvladuje in vodi vse narodno življenje. Druga Galsworthyjeva šola pa študiju prava so bila potovanja širom sveta — kontrast prvih šol, vzgoja na osnovi samostojnih izkušenj, vaja v opazovanju in primerjanju. Ta »šola« je skupaj s tradicionalnim vzdušjem angleške meščanske rodbine zardila vse poznejše Galsworthyjeve književne stvaritve. Samo Anglež zna nati toli erečno spojin domovinskega in svetovljanskega občutja, tradicionalne starokopitnosti in novotarskega zanaša, pravice do svobode in družabne samoejnitve. Galsworthy je, zdi se, dal tej značilni družabni kulturi posebno preglanten izraz.

Njegov pisateljski prvenec je roman »The Island Pharisee« (1. 1904). Ze šest ali sedem let pred svetovno vojno je začel Gals-

Schichtov Radion pere sam!

varovalnici »Croatia« in vso podrtijo zavaroval na 69.400 Din. Prvo premijo 1100 Din je takoj plačal.

28. septembra letos se je Planinšek pojavil na Golem Brdu. Šel je na pod. Kaj je tam delal, nihče ne ve. Popoldne je prišel k posestniku Komotarju. Precej upen in vroč je prošil za »sladole«. Ponoči okoli 21.30 pa je skozi podovo streho švignil ređeti petelin. Požar je uničil vso domačijo. Orožniki so hitro začeli požar vedovati za požgalcem in so Planinška že drugi dan aretirali, ko je z avtom vozil svojo robo iz Novega mesta. Popihal jo je namreč bil s tovrnim avtom v Novo mesto, da bi tako dokazal alibi. Orožnikom je odločno zatrjeval: »Sem nedolžen. Ne bom priznal, ker so minili tisti časi, ko so ljudem prste stiskali. Sedaj smo kulturni ljudje!«

Veriga težkih indicijev pa ga je tako oklenila, da so ga orožniki odvedli v zaporo ljubljanskega deželnega sodišča. Pred malim senatom pod predsedstvom s. o. s. g. Antona Mladica se je danes Jakob Planinšek zagovarjal zaradi sleparije, ker je skušal opehariti zavarovalnico za zavarovalnino. Planinšek je krepko tajil in trdil: »Po nedolžnem sem obtožen, gospod predsednik!« Zraven pa se je vedno huje petal v protislovja, zlasti ni mogel pojasniti, zakaj je staro domačijo zavaroval za tako visok znesek. Obsojili so ga na eno leto robije. Državni tožilec je takoj prijavil priliz. Obtoženec pa je pripomnil: »Po nedolžnem sem obsojen,« in zahteval revizijski procesa.

Dva požara blizu Semiča

Semič, 11. novembra. Preteklo soboto zvečer je v Kalu pri Streklevcu nastal požar v kleti posestnice Katarine Golobičeve. Baš leto dni je tega, ko je istotam pogorela klet. Kakor lani je bil tudi letos ogenj očitno podtaknjen. Po lanskem požaru si je Golobičeva s težkim trudom postavila novo klet, ki je bila šele pred mesecem dograjena in z opek krita. A zločinska roka ni prizanašala. Lantica je tembolj škodovana, ker ni bila prav nič zavarovana. Pretekli terek baš opoldne pa je nastal požar v Nestopli vasi pri posestniku Ivanu Jaksetu. Goreti je začelo na podstrešju, menda so se vnele saje. Srečno naključje je hotelo, da je plamen švignil pokonci ob belem dnevu, ker če bi se to zgodilo ponoči, ki bila v nevarnosti vsa vas. Ogenj je Jaksetu uničil stanovanjsko hišo, dočim so ostalo rešili galsilci iz Semiča in pa sosedje. Ker se pričenja sezona za kuhanje žganja in se to po večini vrši v vežah, ki so nizko obokane in polne sja, ki se kaj rade vnamejo, dočim so strehe krite s slamo, priporočamo oblastvu, da ne dovoli kuhanja žganja v takih prostorih, ker lahko požar ustvari gorje za cele vasi.

Vinski pridelek je letos v semičkih go-

ricah zelo velik in izboren, po kvaliteti je menda resnično tak, kakor je bil pred sto leti. Ni pa nič kupcev, čeprav je cena skrajno nizka, liter po 2 do 3 Din. Vabimo kupce in jim jamčimo, da jim bo letošnji semički pridelek privabil mnogo gostov. — Sokol Semič se pridno pripravlja na praznik uedinjenja. Proslava se ob vršila že 27. novembra pri br. Bukovcu, kjer bo tudi svečana zapisga novih članov in članic. — 1. septembra se je pričel v novi šoli gospodinjstvi tečaj, ki ga obiskuje 24 kmetskih deklet. Vse prav prično sledijo pouku, ki jim bo zagotovil mnogo lepih uspehov v bodočnosti.

Zabavo, vino in pa gos, prešička in uprežen voz »Savski Tivoli« ti nudi, kar danes že se tja potruđi

13320

V preiskavi tako, na razpravi drugače

Novo mesto, 11. novembra. Pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval predsednik okrožnega sodišča Božidar Romih, se je dopoldne ponovno zagovarjal posestnikov sin Vinko Simončič iz Leskovca, obtožen ropa in več požigov. Prva sodna razprava proti njemu je bila 28. oktobra preložena, da se zaslišijo še nekatere nove priče. Orožniški narednik Bukovec je izpovedal, da je obtoženec sam priznal vse delikte, ne da bi ga kdo silil. Isto, kakor na orožniški postaji, je Simončič priznal tudi pred okrajnim sodnikom v Krškem, svetnikom Erzenom, ki je pri današnji razpravi nastopil kot priča in izpovedal, da mu je obtoženec vsa dejanja, ki jih je na prvi in današnji razpravi prekal, pri zaslišanju v Krškem priznal. Nova priča, orožnik Janez Lukše, je izpovedal, da je obtoženec priznal po aretaciji vsa dejanja na orožniški postaji v Krškem, ne da bi ga kdo silil ali pa celo pretepal, kakor trdi v svoji obrambi. Obtoženec oče Jakob, ki je nastopil danes kot priča pa je pod prisego izpovedal, da je njegov sin Vinko bil doma in se ravno slačil, da bi šel spat, ko je pričelo goreti pri Francetu Simončiču.

Med govoroma namestnika državnega tožila Kovača in zagovornika dr. Trošta, je obtoženec neprestano ihtel. Čez nekaj minut je nato sodišče proglasilo razsodbo, po kateri se Vinko Simončič obsoja le zaradi malomarnega ogrožanja varnosti javnega prometa na cesti v Krškem, ko je dirjal s konjem v galopu, na mesec dni zapora, dočim se glede vse ostale obtožbe (požiga in ropa) oprošča zaradi pomanjkanja dokazov. Državni tožilec je takoj prijavil revizijski procesa, pristal pa je, da se obtoženec lahko izpusti na svobodo.

JUTRI SENZACIJONALNA PREMIERA!

RASPUTIN

V glavni vlogi

demon žensk CONRAD VEIDT

Sodelujejo najboljši filmski umetniki.

Predprodaja vstopnic za jutrišnji premiero že danes od 11. do pol 13. ure.

Danes kino ne obratuje!

Elitni kino Matica
Telefon 2124.

KULTURNI PREGLED

John Galsworthy — Nobelov laureat

Iz Stockholma, kjer so se zadnje tedne križali prestižni interesi mnogih literatur in kamor so bile uprte oči številnih kandidatov za Nobelovo nagrado, je večerj prispele ime srečnega zmagovalca. John Galsworthy! Novica o letošnji podelitvi najvišjega literarnega priznanja ni tolikanj presenečila kakor lani, ko je bila nagrada odločena za ime, ki ga niti ta svetovna propagandna sila ni mogla dvigniti nad regionalni krog švedske literature. John Galsworthy je avtor čigar ime odmeva v milijonih src do širnemu svetu, zakaj človeška srca so še vedno njegova najvestejša publika — srca, ne glave, kakor pri B. Shawu. Galsworthyjeve romane prevaiajo tudi v manj znane jezike, n. pr. v bengalsko, hebrejščino in — če dopustite — v slovenščino. liliputanski jezik Evrope. Galsworthy se stalno omenja na prvih mestih v statistikah o najbolj čitanih pisateljih: njeza poznati in brati, je v neblaziranih, postavimo: bolj staromodnih meščanskih plasteh, kjer še kaj daio na knjigo in kulturo, skoraj že zahteva bonton. Galsworthy je predvsem znan pri ženskah, ki še vedno tvorijo spoštljivo večino v lenoslovnem konzumu Galsworthy, pa Wells, Shaw, morda še Kipling in Conrad so imena iz novejšje angleške književnosti, ki imajo celo v najbolj zakoniti evropski pro-

vinci neko resonanco; Conana Doylea in Wallesa, katerih publika je neštevila, vsi čitajo, a nihče ne šteje. Zato Galsworthy kot Nobelov laureat ni nikako presenečenje. Skoraj se čudimo, da ga ni že nekaj let v tej častni družini.

Z Galsworthyjem je nagrajen eden najtiptnejših angleških gentlemanov: Anglež vsesok, Anglež predvsem. Ze njegovo obilje razodeva fine poteze, ki kažejo neko notranjo disciplino in zmerno zadovoljstvo s tem svetom. Čut za urelenost in meščansko dostojnost — slednje zares pristno, brez vaskih prikritih namenov. Primerjaj samo Irc

worthy snovati svoj veliki ciklus o Forsythih, literarno zgodovino angleške rodbine, spisano v slogu, ki ob sorodnih poskusih Balzaca, Zolaja in Prousta predstavlja docela angleški in popolnoma galsworthyjevskogentlemanški poskus, dati v okviru nekotikih romanov opis angleške družbe in njene ozračja, zmerno kritiko in v vsem močnog epično sintezo. Naskrivti vsa Galsworthyjeva dela je v tem trenutku nepotrebno: na srečo ima Galsworthy kot pisatelj več čitateljev, kakor jih more imeti skica o njegovem delu. Vendar omenimo zapovrstjo vsaj romane »The Country House«, »Fraternity«, »The Patrician«, »The Freeland«, »The Dark Flower«, »Beymond« in dr., mimo njih pa lepo število novel in krajše proze. Celotno Galsworthyjevo delo označuje poleg svojeke družabne atmosfere, v kateri se odigrava, povsod vidna avtorjeva stilistična umerjenost in neka posebna toplota, ki te prevzame tudi tedaj, ko do dobra okusiš njegovo žlahtno ironijo. Galsworthyjev realizem sloni na močnem opazovanju duševnih dejstev, ki so v človeških stvareh prav tako važna kot tako zvana naravna dejstva.

John Galsworthy je ena naimonarnejših osebnosti današnje Anglije, 45 Pen-klubov po širnem svetu, med njimi tudi v Ljubljani, časti v njem sounstavitelja in protektorja, predsednika osrednjega kluba v Londonu. Kot nepotvornjen angleški gentleman je Galsworthy goreč prijatelj miru in mednarodnega sodelovanja — preko ožraj narodne in razredne mrznje, preko vseh pravih in nepravih avtarkij, vzlic vsemu in kljub vsemu. Slovenci imamo v Zupančičevem prevodu

worthy snovati svoj veliki ciklus o Forsythih, literarno zgodovino angleške rodbine, spisano v slogu, ki ob sorodnih poskusih Balzaca, Zolaja in Prousta predstavlja docela angleški in popolnoma galsworthyjevskogentlemanški poskus, dati v okviru nekotikih romanov opis angleške družbe in njene ozračja, zmerno kritiko in v vsem močnog epično sintezo. Naskrivti vsa Galsworthyjeva dela je v tem trenutku nepotrebno: na srečo ima Galsworthy kot pisatelj več čitateljev, kakor jih more imeti skica o njegovem delu. Vendar omenimo zapovrstjo vsaj romane »The Country House«, »Fraternity«, »The Patrician«, »The Freeland«, »The Dark Flower«, »Beymond« in dr., mimo njih pa lepo število novel in krajše proze. Celotno Galsworthyjevo delo označuje poleg svojeke družabne atmosfere, v kateri se odigrava, povsod vidna avtorjeva stilistična umerjenost in neka posebna toplota, ki te prevzame tudi tedaj, ko do dobra okusiš njegovo žlahtno ironijo. Galsworthyjev realizem sloni na močnem opazovanju duševnih dejstev, ki so v človeških stvareh prav tako važna kot tako zvana naravna dejstva.

John Galsworthy je ena naimonarnejših osebnosti današnje Anglije, 45 Pen-klubov po širnem svetu, med njimi tudi v Ljubljani, časti v njem sounstavitelja in protektorja, predsednika osrednjega kluba v Londonu. Kot nepotvornjen angleški gentleman je Galsworthy goreč prijatelj miru in mednarodnega sodelovanja — preko ožraj narodne in razredne mrznje, preko vseh pravih in nepravih avtarkij, vzlic vsemu in kljub vsemu. Slovenci imamo v Zupančičevem prevodu

»Temni cvet« (Modra ptica), sedaj pa se pripravljav prevod »Forsyte-sage«. Tudi v gledališču so že igrali njegov komad. Ko je bil pred leti Oton Zupančič gost londonskega Pen-kluba, je pri svečani večerji sedel ob Galsworthyjevi strani in kramljaj z njim o svoji domovini. Prihodno pomlad pričakujemo Galsworthyja v Dalmaciji, kjer bo mednarodni kongres Pen-klubov. —o.

Povest o fantu, ki ni poznal strahu

(R. L. Stevenson, Prigod Davida Balfourja II del, Catriona. Poslovenil Vladimir Levstik. Tiskovna zadruga v Ljubljani. Zbirka Mojstri in sodobniki.)

Lepa knjiga je za čitalca zmerom prav toliko vredna, kolikor je velikega, močnega, svetlega človeka v nji. S papirja, iz mrtve črke naj bi zgodba šla v duše ljudi, naj bi se vpliva vanje in naj bi prebujala tam vse, iz česar lahko vzklje življenje in rast in zmaga pod solncem. Umetnost, knjiga naj bi dajala velikega, močnega, svetlega človeka in tisoč, brez števila načinov je, kako naj ga daje. V umetnosti in v knjigi je prostora za vsa življenja in za vsa bitja sveta, za vse, kar je majhnega in velikega, kar je lepega in mrkega, kar je plemenitega in zlega — toda zmerom mora iz vsega rasti en sam veliki, čisti, svobodni, poveljavni človek. — In najbrž prav zato skoraj nobena stvar na svetu ni tako težka, kakor je v knjigi neposredno upodobiti življenjsko zgodbo človeka, ki je že kar sam od sebe velik in močan in ki nikoli ne klone v malost in klavnost,

Domače vesti

* Notarski izpit s prav dobrim uspehom je napravil večer pred višjim deželnim sodiščem v Ljubljani g. Šone Alojzij, notarski pripravnik v pisarni notarija g. Antona Zevnika v Kamniku. Čestitamo!

* Osebnosti s pošte. Za uradniške pripravneke v poštni službi so imenovani: Marta Urblj v Ljutomeru, Jaroslav Rak v Murski Soboti in Zlata Vojska v Murski Soboti; za pogobeni poštari Angela Šinko pri Sv. Boženu pri Središču in Ana Mohar v Krenšah; za dnevnikařa Josip Zabukovec in Karl Kafou — oba v Ljubljani, za služitelja pa Franc Flerin v Rušah in Josip Drobnik v Kamniku. Premešeni pa so: zvančičnik Mihael Weissel in Kamnika na Ljubljano 1 in Jernej Wölle z Maribora 1 na Maribor 2; služitelja Josip Köh in Krizevec pri Ljutomeru v Pragersko in Franc Žibek z Maribora 2 na Maribor 1, posrednik poštar Josip Kutnar pa iz St. Ruperta pri Mokronogu v Stari trg ob Kolpi. Upokojena pa sta uradniški Rudolf Fajdiga na Ljubljani 1 in zvančičnik Anton Valentin na Ljubljani 1. Umrli je zvančičnik Franc Donušček v Mariboru.

* Svečana seja Srbske akademije znanosti se je vršila v četrtek in je bil na njej proglasen za pravga člana akademije znanstveni zgodovinar dr. Vladimir Petković. Svečani seji so poleg kraljevega zastopnika prisostvovali tudi nekateri poslanci, vsesrbski profesorji in mnogi člani. Novega člana je predstavil predsednik dr. Bogdan Gavrilović, nakar se je dr. Petković zahvalil za odlikovanje in predložil svoje pristopno besedo: »Legenda sv. Save v starem srbskem življenjskega«.

TEOKAROVIC

Zopet stare nizke cene!

Došlo je:

sveže blago za zimske suknje in velika množina pletilne volne v vseh barvah.

Na drobno in debelo!

Magacin tovarne — Gradišče 4

* Dr. Štampar pojde v tujino. Podpredsednik higijskega odbora Društva narodov dr. Andrej Štampar bo v kratkem odpotoval v Nemčijo, Češkoslovaško, Poljsko in Nizozemsko, kjer bo pregledal tamkajšnje higijske institucije, potem pa se vrne na Kitajsko, kjer bo nadaljeval svoje higijsko delovanje.

* Koroške novice. Pri Voštarju v Globasnici gospodinj. najemnik. Posestnik je slaboumen, mati je umrla in sin namerava v nekaj mesecih prevzeti posredo in najemnika odsloviti. To je najemnika začelo peči, zato je nameraval sina, ko je ta sva, zastupiti za lizom. Sin pa se je pravčasno zbudil. Najemnik je bil aretiran. — Število brezposelnih na Koroškem je v početku novembra znašalo 14.897. Izmed teh jih 14.241 uživa podporo za brezposelne. — Iz občinske pisarne v Radlšah so neznani vlomilec odnesli blagajno, jo v bližnjem gozdu odprli in raztrgali vse papirje. Koliko denarja so našli v blagajni, ni znano.

* Nov parnik Jadranske plovidbe »Jugoslavija« prispe prihodnji teden v sušaško pristanišče. Na novem parniku bodo montirani najmodernejši stroj, nabavljeni v Angliji, in se bo ustredel saloni. In 2. razreda. Elegantno opremo za oba salona bo dobavila neka ljubljanska trdnja. Prihodnje pomlad bo nova ladja nvrščena v promet na turistični progi Sušak-Kotor.

* Največji in najstarejši. V Apatinu živi največji mož v naši državi. To je trgovski pomočnik Haas Schlechter, ki je visok 2 metra in 32 cm. Star je šele 20 let in bo najbrže se rasil. Pri naborih je bil spoznan za sposobnega za vojaško službo. Najstarejši človek v Jugoslaviji pa živi menda v vasi Nočaju v Srbiji. Je to Petar Glišić, star 117 let. Med tamkajšnjim

ljudstvom je znan pod imenom »železni Perac«. Zadnje čase boleha, rad pa bi še dočkal poroko svojega pravnuka, ki bo sedaj star 3 leta.

* Klub debeluharjev se je ustanovil v Beogradu. Pravico do pristopa imajo samo tisti, ki tehtajo najmanj 100 kg. Ženske se žal ne sprejemajo. Novi klub ima precej članov, njegov predsednik pa je Milorad Savić. Da bo nekaj protitežja, se snuje v Beogradu tudi klub suhecv. Ta bo pa številčno morda imel večino nad vsemi klubi prestolnice.

* Izjava. Z ozirom na notico z dne 9. septembra 1932, ki je bila objavljena v našem listu glede gospoda Slavka Uršiča iz Konjice pod naslovom »Pobahinstvo«, izjavljamo, da smo se prepričali, da je notica popolnoma napačno iznešena in da gospodu Slavku Uršiču ne smemo in ne moremo ničesar očitati. Dotično dejanje je zagrešila druga oseba brez sodelovanja g. Uršiča. Objavljamo to, da popravimo krivico, ki smo jo zagrešili nasproti imenovanemu; notica seveda tudi ni imela namena škoditi trdnji Valenčak, pri kateri je gospod Slavko Uršič uslužben.

* Neznano kam je izginil 7. t. m. dopoldne 16 letni trgovski vajenec Sečko Ludovik, zaposlen pri trgovcu g. Löschniggu v Smarju pri Jelšah. S seboj je vzel svojo obleko, ki jo nosi v vreči. Zapustil je nekaj pisem, v katerih navaja, da noče živeti in da pojde prostovoljno na smrt. Sečko je doma iz Murske Sobotke, male postave, okroglega obraza, svetlih las in modrih oči. Kdor bi našel o njem kako sled, naj sporoči orožništvu v Smarju pri Jelšah.

* Žalosten povratek pogrešanca iz svetovne vojne. V bosansko vas Kneževac se je po potnastetnem ujetništvu v Rusiji vrnil Krsta Dragičević. Hišico je našel skoro razpadlo. Žena ga je pred petnajstimi leti dala proglasiti za mrtvega, nato pa se je vnovič poročila. Ker žena prvega moža več ne mara, se je Krsta odpravil zopet po svetu s trebmuh za kruhom.

* V Franciji aretirani Jugoslovenci. Te dni se je javil mlad Jugosloven francoskemu orožništvu v Chatoru in izjavil, da se želi vpisati v tujsko legijo. Med zasliševanjem je povedal, da se zove Vetrčić in da šteje 20 let. Na vprašanje, zakaj je pobegnil iz Jugoslavije, je izpovedal, da zato, ker je ubil nekega svojega tovariša. Mladeniča so zapirali.

* Nevidni covražniki človeškega zdravja, razni povzročitelji bolezni v vratu, angine, difterije in prehlada. Njim se v med. einških laboratorijih velikih svetovnih tvornic posveča velika pozornost. Znanec pastile Panflavin-Bayer so rezultat takega dolgotrajnega proučevanja. Te gotovo zamorijo v uših in grlu vse povzročitelje teh bolezni.

Moderne zimske plašče

v veliki izbiri in po najnižjih cenah dobite

pri **Elite**

damska in moška konfekcija

Ljubljana, Prešernova ulica 7

* Veseli otroci. Vsaka solza, ki jo prihranite otroku, je dobitek. Tudi umivanje glave in las je otrokom v veselje z uporabo očal proti peni, ki tvorijo omot vsakega zavojčka. Črne glave in obvarujejo oči in obraz zanesljivo pred vodo in pemo. Vaš ljubljenski otrok pri umivanju ne bo več vplil in jokati marveč se bo veselo smejal. Sredstvo »Haarglanza«, priloženo vsakemu zavojčku »Črne glave«, pa služi za izpiranje ter napravi lase mehke kakor svilna sveže in blesteče.

* Užitek je zjutraj izpirati usta in zobe z pasto »Diana«, ki je prijetnega okusa in krasno očisti zobe. Cena: normalna tuba 5 Din, dvojna 8 Din.

Sendvič Slamičev na plošči je kot krasne rože cvet —!
Kdor si enkrat jih privoščil, hitro ponje pošlje spet.

Zadnja novost na Tyrševi cesti (Dunajska cesta)

je otvoritev nove moderno urejene trgovine s šolskimi in pisarniškimi potrebščinami

IRMA RAUNACHER

Tyrševa cesta 37, pri Sv. Krištofu

Istotam se nahaja tudi prodajna trdnja »Hamag«, ki vodi geodetske instrumente, merske potrebščine vseh vrst, kakor tudi predmete za gozdarstvo in rudarstvo.

13363

ZOBOL

odpravi takoj **ALGA**

Steklenica Din 14.—. Oglaš. reg. pod S. Br. 25.892/32.

* Oblike in klobuke kemično čistil, barva, pilšira in lika tovarna Jos. Reich.

Iz Ljubljane

u. Dan miru smo praznovali včeraj ob 11. s dvom. putnim molkom, ki ima svrha, da se človeštvo v teh kratkih trenutkih zamisli in strahote svetovne vojne in vso leto v tem času vedno zopet sklene pri sebi, da takega svetovnega klanja ne smemo več doživeti. V Ljubljani so dan miru proslavili se posebej vsa naša ženska društva tako, da so se spomnila v svetovni vojni padlih vojakov. Žene so okrasile vojaške grobove s cvetjem in pržgale na pokopališčih pri Sv. Križu na njihovih grobovih svečke.

u. Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi danes ob 14.30 ogled slik v Narodnem muzeju. Vodil bo g. konservator dr. Stele. Sestanek pred muzejem. Zaradi kratkega dneva je ogled pol ure prej kakor sicer. Vsi prijatelji umetnosti vabljeni.

Trgovski učni zavod

Pražakova 8, I. nadst.

prejela osnove tečajev iz aranjevstva, posluženja kupcev, reklame, iz vseh trgovskih ved, kakor knjigovodstva, kore, spodbude, stenografije, strojopisja, vseh modernih jezikov itd.

Začetek vseh tečajev v ponedeljek, 14. novembra

Pišite in pridite po propekt!

u. Pisatelj Rada Murnika se je spomnil pri pogrebu ob grobu v imenu »Ljubljanskega Zvonca«, Slovenske Matice in slovenskih književnikov pisatelj g. Fran Albrecht, ki je orisal njegovo beletristično delovanje in njegovo življenjsko tragedijo. S tem popravljamo našo prvotno navedbo, da se pokojnika ob pogrebu ni udeležil spomnil s govorom.

u. Prvi koncert Glasbene Matice ljubljanske je letošnjaj jeseni ob 14. t. m. v dvorani Uniona. Spored bo obsegal tri dela, ki se bodo prvič javno izvajala v Ljubljani in sicer Bravničarjevo uvertiro za veliki orkester »Kralj Matjaž«, Szymanowskega III. simfonijo »Nočni spevi« za tenor solo (operni pevec Svetozar Banovec), mešan zbor in veliki orkester, a po odmoru se bo izvajala veličastna simfonija Stravinskkega »Simfonija psalmov« za mešan zbor in veliki orkester. Matija Bravničar pravi o svoji uvertiri naslednje uvertira »Kralj Matjaž« je nastala v istem času kakor »Slavicus hymnus«, ki je bil že dvakrat javno izvajen v letošnjem letu. Skladba je napisana v čistem glasbenem slogu in na opisujočo. Podlaga ji je idejna misel: »Ko kralj Matjaž zavladal bo, tudi kmetiču bo bolje šlo.« Občinstvo opozarjamo na ta izreden glasbeni užitek. Vsa tri dela so vzeta iz slovenske literature. Szymanowski nam slika v prekrasnih barvah orkestra nočno tišino, Stravinski pa v največkratnejših akordih opeva slavo Najvišjega. Besedilo »Simfonije psalmov« je latinsko in datira iz 13. stoletja. Napisal ga je perzijski pesnik, ki

ZVOČNI KINO IDEAL

Film prekrasnih valčkov, ljubavnege čara, smeha in zabave

Johann Strauss o ljubezni in pesmi

*

MICHAEL BOHNEN LEE PARRY

Gretl Theimer — Paul Hörbiger

Predstave ob 4., 7. in 9. zvečer.

Je živel od leta 1207. do 1273. Opozarjamo, da je sedež vseh vrst dovolj na razpolago. Prodaja danes ves dan v Matični knjižarni; cene od 10 do 40 Din za sedeže; stojišča 7 Din, dijaška po 5 Din Din. Opozarjamo na knjižico, ki je izšla za ta koncert.

u. Dva zanimiva filma. V Etnem kinu Matiči bo jutri premiera senzacionalnega filma o življenju enega najzanimivejših osebnosti predvojnega carske Rusije: »Rasputin, demon ženske«. Film nam predločuje odlomek iz življenja tega moža, ki je bil še na višku svoje moči, ko je takorekoč caroval, in njegov žalostni konec, ko je padel zadet od kroglice kneza Jusupova. Zlasti konec je zelo napet in dramatično sijajno izdelan. Glavno vlogo Rasputina predstavlja Conrad Veidt, dalje nastopajo sami prvovrstni filmski umetniki. Za jutrišnji premiero se dote vstopnice v predprodaji že danes od 11. do pol 13. — Premiero »Opasnosti lahkomišelnice ljubezni«, izredno poučnega in zelo zanimivega filma z Marleno Dietrichovo v glavni vlogi, bo igral od jutri dalje ZKD v prostorih Elitnega kina Matice. V tem filmu vidimo silko današnjega lahkomišelnega flirtanja in ljubimkanja ter žalostne posledice takega pčenja. Film, ki ima poučno tendenco, odvrta mladino od ljubavnih ekscesov, naj bi si ogledalo sleherni dekle in sleherni mladenič. V nedeljo bo predstava ob 11. Film se bo nato predvajal še v ponedeljek in torek, vselej ob 14.15.

u. Združenje trgovcev v Ljubljani vabi člane na predavanje, ki ga bo imel g. dr. Likar, sodnik upravnega sodišča iz Celja, o usotavljanju davčne osnove za pridobitno in davek na poslovni promet. Predavanje bo v veliki dvorani Trgovskega doma v sredo 16. t. m. ob 20. Predavanje bo za vsakega trgovca valno in poučno, zato naj se ga vsak udeleži.

u. Pozdravni večer novemu poštnemu direktorju. Ljubljansko pošto telegrafsko in telefonsko osebo priredi v nedeljo 13. t. m. ob pol 20. v veliki dvorani restavracije »Zvezde« v Ljubljani na čast svojemu novemu šefu dravske poštne direkcije dr. Janku Tavzesu pozdravni večer. Na to proslavo se vlnudno vabijo aktivni in upokojeni p. t. t. nameščenci drav. banovine.

u. Krajevna organizacija JRKD za XI in XII. volišče (dvorski okraj) priporoča svojim članom, da se v čim večjem številu udeležijo nagradnega streljanja na dobitke, ki ga priredi bratska krajevna organizacija JRKD v šiški na Martinovo nedeljo 13. t. m. v hotelu »Bellevue«. Streljanje bo od 10. dop do večera.

SVENGALI pride!

u. Jubilejni zborovanje ljubiteljev sportnih psov. V sredo zvečer se je vršil pri Mikliču slavnostni občni zbor Kluba ljubiteljev sportnih psov. Poteklo je baš 10 let, odkar je bil ustanovljen ta klub. Občni zbor je vodil predsednik prireditvenega odbora g. Rostan K desetletnici so govorili predsednik kluba dr. Cepuder, tajnik g. Dermota in blagajnik prof. inž. Premelič iz poročil društvenih funkcijonarjev posnemamo, da so bili slovenski loveci pionirji prave kinologije v naši državi. Kdorkoli bo hotel objektivno poročati o nastanku in razvoju sportne kinologije na ozemlju naše države, bo moral imenovati predvsem ime našega prvega lovca in kinologa dr. Ivana Lovrenčiča. Klub je v teku 10 let sodeloval pri raznih domačih in inozemskih mednarodnih razstavah psov in dosegel najlepše uspehe. Zanimal se je tudi za vzrejo naše domače pasme, za našega divnega lirskega odnosa kraškega ovčarja. Za vzrejo tega psa ima največ zaslug industrijec g. Fr. Bulc z Mirne. Kupil je na Sarplanin 6 kraških ovčarjev in z njimi osnoval svojo znano in ponovno z najvišjimi odlikovanji nagradeno pasmo Mirna. Ko se je spomnil predsednik kluba dr. Cepuder umrlih članov, so izrekli klubu iskrene čestitke v imenu kinološkega saveza dr. Lovrenčič. v imenu SLD ravnatelj Zupan, v imenu društva ptičarjev g. Urban in v imenu društva brakov-jazbečarjev g. Schuster. Slovnostnemu občnemu zboru je poleg teh zastopnikov prisostvoval tudi zastopnik komandanta divizije kapetan g. Stanovjevič. Po občnem zboru so se zborovali fotografirali, nakar se je razvila prisrčna domača zabava.

u. Članski sestanek JRKD za Vodmat bo 15. t. m. ob 20. v salonu pri »Mažarončevu«. Stara pot 1. Dnevni red: poročila g. Zupana dr. Dinka Puca in društvenih funkcijonarjev ter slučajnosti.

u. Preporočilo! Danes bo v društvenem lokalni članski sestanek, na katerem bo predaval akad. Ferjančič Stanko o ralskiškimi požarji. Za člane udeležba strogo obvezna! Bodite točni!

MED. UNIV.

Dr. Viktor Kocijančič

ORDINIRA OD 14. NOVEMBRA

v škofji Lokl.

13266

ra je povest, ampak napisana je kakor za naš čas.

Prevod Vladimirja Levstika je umetnina. Knjiga se čita, kakor da ni mogla biti napisana v nobenem drugem jeziku, kakor v slovenskem.

L. Mrzel.

Nuši v Pragi. Praško Svandovo gledališče je nedavno uprizorilo znano komedijo Branislava Nušića »Sumnjivo lice«. Praška kritika je sprejela to jugoslovnsko delo dokaj ugodno. V »Rozpravah Aventina« pravkar čitamo Paulikovo oceno, ki pravi med drugim: »Ta srbski Revizor ima docela domaćo intonacijo, karakterji in situacije so zajeti, doživeti in odsko oblikovani prav po svoje in zares je tako, kakor je dejal avtor o tej svoji izri, ki je 35 let čakala oblake: v nji so »besede, ki bi jih mogli še danes reči, da so namreč v birokraciji vsega človeštva, vseh narodov in ras elementi, ki so vsem skupni.« Pisec hvali tudi izvedbo. Eden najplavnejših praških kritikov Jindřich Vodak se prav tako ugodno izraža o tem komadu.

Vsak naročnik „Jutra“ je zavarovan za 10.000 Din!

Ali potrebujete čistilno sredstvo?

Zgodaj zjutraj dosežete normalno lahkotno izčiščenje, če vzamete prejšnji večer 2—3 dražeje **ARTIN**. Dobilo se v vseh lekarnah. Vsebine škatlice po Din 8.—

zadostuje za 4 do 6 krat.

Odobreno od Ministar. soc. politike in narodnega zdravia San. oddel. S. Br. 12258 od 12. julia 1932.

u. Remčeva »Magda« na delavskem odru »Svobodec«. V nedeljo 13. t. m. ob pol 21. uprizorijo v dvorani Delavske zbornice delavski oder »Svobodec« tragedijo slovenskega dekleta, ki je ob enem tragedija vseh deklet, ki morajo iskati kruha pri tujih ljudeh. Vloge so v dobri rokah, režija Ferda Delaka. Vstopnice po 10, 8, 6 in 4 Din.

u. Sokol I. Tabor bo praznoval letos 25letnico obstoja. V soboto 19. t. m. bo ob 20. slavnostna akademija. Pri slavnostni akademiji bodo sodelovali vsi društveni tekovalni oddelki, godba Sokola I. mešan zbor pirskega društva »Ljubljanskega Zvonca« pod vodstvom br. Zorja Prelovca in Slovenski vokalni kvintet. V nedeljo 20. t. m. pa bo ob 20. koncert godbe Sokola I. in po koncertu družabni večer s plesom. Bratje, sestre, 25 let trdega, a uspešnega dela je že za nami. Kolikokrat smo s strahom zrl v društveno bodočnost? Snidemo se zopet vsi ob društveni 25 letnici in dokazimo ponovno trdnost vez, ki je vedno družila tažorsko članstvo.

u. Akademijo priredi društvo »Tabore« v soboto 19. t. m. ob 20. v veliki dvorani hotela »Union«. Na sporedu bodo mešanjski pevski zbori, instrumentalne skladbe, solistično petje, govorniki zbori, recitacije in deklamacije, ki jih bodo izvajali društveni pevski, mandolinistični in dramski odsk. Na akademiji bodo nastopili tudi priznani člani kraljeve opere. Čisti dobitek akademije je namenjen nabavi opreme za prenočišče, ki ga za brezposelne in revne delavce gradi društvo na Viču. Posetite to prireditve ter podprite idealna človekoljubna stremiljenja našega mladega društva.

u. Tisk v Ljubljani. Po podatkih državnega tožilstva izhajajo sedaj v Ljubljani: 3 dnevniki, 30 tednikov, ki izhajajo po 1, 2 do 3 krat na teden, ter 108 mesečnikov najrazličnejše vsebine in smeri. Po-

SVENGALI pride!

leg znanstvenih in beletrističnih revij izhajajo tudi razna strokovna in organizacijska glasila. Nekateri mesečniki imajo prav nizko naklado in so namenjeni le ožjemu krogu čitateljev. Mnogi nosijo dokaj nenavadne naslove, tako n. pr. »Lučka z neba« in »Fortuna«. Evangeljska občina izdaja mesečnik »Nenes Lebens«. Zadnji čas je bilo prijavljenih 5 novih mesečnikov, med drugimi namerava g. Bratko Kreft s 1. decembrom izdati revijo »Književnost«. Državnemu tožilstvu sta bila dalje prijavljena »Organizacijski vestnik JRKD« za dravsko banovino in »Vestnik I. delavskega konzumnega društva«. Mesečnik »Gospodar« je prešel v last borznega uradnika g. Josipa Kovača. Letos je prenehalo izhajati 10 tednikov in mesečnikov.

u. Ribji trg je bil včeraj dokaj dobro založen s sladkovodnimi in morskim ribami. Cene so bile v splošnem neizpremenjene in sicer: ščuke žive 20 Din kg mrtve 16 Din, ščupi 40 Din, krapi 20 Din in pečenke po 8 do 10 Din. Precej je bilo na trgu morskih rib, tako tunin po 30 Din kg, skombr 32, bradač 28 Din. Morske sardele so prodajali 16 do 20 Din kg. Na trg je bil prinešen tudi velik sulec, za katerega je ribič zahteval 45 Din.

u. Razni poškodovanci. 12 letni rudarjev sin Ivan Kočerman, doma na Tolstem vrhu pri Vačah, je našel neke staro patrono, v katero je toliko časa drezal, da mu je eksplodirala v roki. Drobci so zadeli fanta v prsa in ga hujše poškodovali. Posestnik Anton Rome iz Volavlj pri Trebeljevem je nakladal v gozdu na voz hlode. Pri tem pa mu je eden hlodov padel z voza in udaril Rometa na prsa. Rome je dobil notranje poškodbe. Delavec Ferdinand Listenež iz Moštrane je padel s kolesa in dobil pri padcu prav tako hude notranje poškodbe. Občinski uбого, 71 letno Nežo Slokarjevo iz Orahov pri Kamniku je podrl neznan voznik, zaradi česar je dobila precej hude zunanje in notranje poškodbe. Zasebnica 62 letna Ana Šubljeva iz Podmolnika pri Dobruhah je doma padla in si poškodovala desnico. V bolnišnico so poleg teh pripeljali tudi 1 leto starega posestnikovega slučka Andreja Kalana iz Godošča pri Stari Loki, ki je padel s počil in si zlomil desno nogo.

u. Pretepači izročeni sodišču. Policijska uprava je včeraj odpravila v preiskovalne zapore deželnega sodišča 6 junakov nož, ki so 6. t. m. pomnožili ob vojašnici vojvode Mišića napadli mirne pasante in jih pretepli. Dva hudo oklana se zdravita v bolnici.

u. Izprod malega senata. Zaradi poskusene vlada v stanovanju ge. Franje Klamove v Cerkveni ulici je bil Bosance Milan Vasiljevič, sobosilarski pomočnik včeraj obsojen na 5 mesecev strogega zapora. Vasiljevič se je 4. septembra prikladal v stanovanje omenjene gospe, ki je bila nekaj minut poprej odšla od doma po opravkih. Čez nekaj minut se je vrnila ter je Vasiljevič zalogila pri vlomskem poslu, ko je že basal v žep moževu uro. Vlomilec je pobegnil, toda na njen krik so pasante na cesti prišli. tati. Kratika je bila razprava proti Janezu Strumblju, poklicnemu tatu, ki je v prostorih Zveze industrijev izmaknil inž. šukietu 150 Din vreden dežnik in tajniku dr. Adolfu Golji 500 vreden povrtnik. Bil je takisto obsojen na 5 mesecev strogega zapora.

u. Preporočilo! Nocoj ne bo imel plesne vaje ampak jutri. Začetniki bodo imeli pouk točno ob pol 2. Mojšter Jenko bo učil nadaljnje nove slike posameznih plesov. Igral bo priljubljeni jazz »Ronnay«. Ponovno opozarjamo, da bo vstop dovoljen le proti dijaški legitimaciji in gostom, uvedenim po članhi.

u. Kavarna »Viadukta« danes do 4. odprta.

u. Plesna šola SK »Svobodec« ne odneha, marveč v soboto 19. t. m.

KINO LJUBLJANSKI DVOR
Telefon 2730.

Buck Jones
v senzacionalni pustolovščini

Hči prerije

Kot dopolnilo sijajna šaloigra.
Ob 4., pol 8. in 9. zvečer.

zgodbo človeka, ki na nem ni niti pege slabosti, zlobe in strahu. Robert Louis Stevenson je v Prizgodbi Davida Balfourja napisal čudovito zgodbo takšnega človeka. Za prvim delom »Ugrabljen«, ki je bil malega Davida povedel iz zatišja domače vasi, da ga kakor zviška pahne v neurje najbolj strahljani arečani in najbolj težkih katastrof, in ki je kakor ena sama hinna prijateljstvu in zvestobi, je zdaj Tiskovna zadruga v moštrskem prevodu Vladimirja Levstika izdala drugi del »Catriona«, povest o ljubezni dveh mladih src, dveh mladih, ponihanih, preganjanih, v ognju življenja prekaljenih, pa še zmerom otroško božje lepih src.

Prigode Davida Balfourja so kronika življenja, ki jo David na svoja stara leta sam piše otrokom za spomin. Prav gotovo je res, da ne more biti nobena stvar na svetu tako težka za človeka kakor je, pisati povest svojega življenja brez vse hlimbe, brez pridržkov in brez laži. Toda ta Stevensonov David Balfour je avtobiograf, kakor ga človek redkokdaj sreča v literaturi. Nezaupljiv, bistrogled, kritičen nasproti vsakomu, ki ima z njim opravka, je še tisočkrat bolj kritičen in preudaren nasproti samemu sebi. Saj je pa čas in kraj, skozi katerega David gre, v resnici takšen, da človek komaj samemu sebi lahko zaupa. Škotska je v neprestanem vojnem stanju, stari gejski prebivalci gora neprestano revolirajo proti četam in oblastvom angleškega kralja, na cestah in po vaseh, po gozdovih in na obalah morja preči upor, po mestih na sedajo za svoje mize krvavi tribunali, da je od vraga težko človeku še nositi glavo na ramah. David

Balfour gre skozi vse te reči — in Bog ga je udaril z eno tistih težkih, usodnih napak, na katero tako redko naletimo pri ljudeh: njegovo srce ne more prenesti nobene krivice, pa naj se zgodi kjerkoli in komurkoli, njegova duša ne more spraviti iz sebe nobene laži. Tako gre David Balfour skozi življenje in je neprestano med dvema ognjenima: nobena stranka ni njegova, niti kraljeva stranka, niti stranka upora, povsod najde kaj, zoper kar se je treba boriti, od povsod mu vsak čas grozi nevarnost. V svojem sreju je David na kraljevi strani — toda kraljevi ljudje, njegovi veliki vojščaki in veliki sodniki nosijo prestrašne obraze in preveč krvi na rokah, da David ne bi svojoega meča potezal zoper nje. In med hrbovskimi uporniki so ljudje, kakor je Alan Breck: malo širokoustni so res, malo preveč radi govorijo, skoraj malo čudaški so, toda v njihovih dušah je toliko zvestobe in v njihovih dejanjih je toliko tvegovanja, da človek ne more nič drugega, kakor da lepo ostane pri njih in dela z njimi. Tako gre David Balfour skozi svoj vihar in čas, neprestano se nepoklekne, samo po svojem notranjem ukaz gnan vtiha v zadeve, ki se njega prav za prav niti malo ne tičejo, neprestano se mu zanka zadržuje okrog vratu — in vendar se vsako jutro zmerom zbudi živ in zdrav in pripravljen, da se bje, dokler je še kaj boja.

Iz vse Stevensonove knjige diha strahotna podoba časa, v katerem se povest godi. Orožje zvenči, tež vaje obzorje se vzpenja silhueta visle, pokrajina je pušta in prazna, človek je čisto sam sredi vsega in nepresta-

no mora prežati, da ga kaj od kod ne iznenadi. Brezupna borba za svobodo se bje nekeje, ljudem sije iz oči nezaupanje in grožnja,

„Razne tatvine. V sobo natakarice M. Petkove na Mestnem trgu, je te dni udri neznan zlikovec, ki ji je odnesel srebro uro s srebrno verzičico in pa denarico z okrog 50 Din gotovine. Že pred tedni ji je nabrže isti tat ukradel razno perilo in pomoneno obleko. Prav tako je služkinja Terezija Santiljevi na Tyrševi sobici 50 Din gotovine, zlato verzičico z obeskom v obliki detelje in par čevljev. Iz kavarne »Emonec« je odnesel nekdo prednočnim Niku Lencku črno zlinsko suknjo z baržunastim ovratnikom. V zadnjih mesecih je bilo pokrađenih v Ljubljani in okolici levo število koles, ki so jih tatovi razpečali, kakor kaže po največ na deželi. Kolesa pridajo zopet v promet predelana tako, da jih največkrat ni mogoče prepoznati. V zadnji evidenci koles bi bilo potrebno vsekakor nekaj ukreniti. V teku tega tedna je bilo samo v Ljubljani in okolici dovršenih kakih 10 tatvin koles.

Iz Celja

e— Velik vokalno instrumentalni koncert priredila Celjsko pevsko in Celjsko godbeno društvo dne 1. decembra. Na sporedcu bodi Gregova »Poklonitvena korčnica«, prvi stavek Schubertove simfonije v h-molu in Sattnerjeva kantata »Sočje za savi, zbor in orkester.

e— Komemoracija v spomin Gortana in bazojskih žrtve, ki jo bo priredila celjska »Soča«, je na splošno željo prelozila na jutri ob 11. dopoldne. Komemoracija bo v večji dvorani Narodnega doma. Vabljen je vsa narodna javnost, zlasti mladina.

e— Opozorilo športnemu občinstvu. Odbor SSK Celja prosi vse svoje prijatelje in pristaje, da bi se pri odločitvi nogometni tekmi med mariborskim Rapidom in SSK Celjem, ki se bo pričela ob 14.30 na celjski stadion, vedlo dostojno. Vsekakor, ki bi se vedel nesportno in nedostojno, bo dal odbor po policijski odstraniti iz igrišča.

e— Dan miru so večeraj obhajale tudi celjske šole. Ob 11. dopoldne so se vršila v solah predavanja o miru, nato pa sta sledili dve minuti molka.

e— V celjski bolnici so umrli: 30-letni delavec v Westnovi tovarni Ivan Zupanc iz Creta, 63-letni občinski revež Gabriel Jezernik iz Velike Pirešice in 45-letna kuharica Neža Koskova iz St. Petra. V Celju (Slomškov trg 5) je umrla večeraj 69-letna delavka Marija Vrečarjeva.

e— Nesreke. V Petrovčah si je 11-letni rudarjev sin Jaspil Mlakar pri padcu zlomil desno ključnico. 40-letni dinar Fran Uratnik od Sv. Andraža pri Slovenjgradcu je padel na neki kamen in si zlomil hrbtenico. 23-letnega delavca Albina Varniška iz Celja je po nesreči obstrelil neki deček s fiobertovko v levo podlakti. 22-letni Janez Drogenič iz Velike Rodne pri Rogaski Slatini, steklarski vajenec v steklarni pri Sv. Križu, si je pri padcu zlomil desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

e— Smrtin žrtve napada. Predvečerajšnjim smo poročali, da so neki fantje v celjski okolici 6. t. m. zvečer napadli 23-letnega brezposelnega čevljarkega pomočnika Pavla Baumkircherja od St. Ruperta nad Laškimi in ga smrtno nevarno poškodovali na glavi. Baumkircherja so prepehali v celjsko bolnico, kjer je v četrtek podlegel poškodbam.

e— Izlečena tatvica. V četrtek je bila v Celju aretirana 26-letna, zaradi tatvin že večkrat kaznovana postrežnica Josipina Duhoval, ker je na račun svoje gospodinje nakupila pri nekem mesarju in trgovcu

Novi grobovi

Svoji ženi je sledil v grob g. Ivan Škerlec, ugledni posestnik in upokojevi upravnik pošte pri Sv. Tomažu pri Ormožu. Dne 3. t. m. je umrla njegova soproga gospa Krista v ormoški bolnici in so jo prepeljali k večnemu počitku v domski kraj. Njena smrt ga je močno potrla in večeraj je podlegel tudi on v starosti 62 let. Bil je ugleden mož, znan in spoštovan daleč naokrog. Z vnueno in sposobnostjo je sodeloval v javnem življenju, tako zlasti v občinskem svetu in pri posojilnici, ki ji je bil predsednik. K večnemu miru ga bodo položili v ponedeljek ob 9.

V ljubljanski bolnici je umrl, potem ko je hudo operacijo srečno preživel in bil na najlepši poti okrevanja, tovarniški mojster tovarne Peko g. Franc Papler iz Bistrice pri Trzinu. Truplo so prepeljali iz Ljubljane v Trzin, kjer se je vršil v torek popoldne pogreb ob veliki udeležbi sorodnikov in prijateljev. Med delavci je bil silno priljubljen, njegov zakon pa se stavlja glede sreče vsem za zgled. Zapuščal več dobro preskrbljen otrok. Od čevljarkega delavca je lepo napredoval v podjetju. S prihranki si je postavil v Bistrici lično hišico, kjer je nameraval preživeti jesen življenja, pa je usoda hotela drugače.

Predmestnemu mojstru g. Hermanu Mraku v Trzinu je umrl 11-letni sinček edinec Mirko. Dobil je drugič angino, vrh tega se je pri hvaladi in posledice so bile neizogibne. Pogreba se je udeležila vsa osnovnošolska mladina, ki je vzel na pokopališču od svojega součencega ganljivo slovo in mu zapela v pozdrav prelepo žalostno Hudo prizadeta roditelja naj se težajta z zavestjo, da je bil njun sinček pri svojih učiteljih in součencih izredno priljubljen.

Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda v Ljubljani
Številke za označbo kraja pomenijo:
1. Čas opazovanja. 2. Stanje barometra.
3. Temperatura. 4. Relativna vlažnost v %
5. smer in brzina vetra. 6. oblazinost 1-10.
7. vrsta padavin. 8. padavine v mm.
Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo drugo najnižjo temperaturo.

11. novembra
Ljubljana 7, 768,7, 8,0, 9,0, WI, 10, 5,4 dež;
Ljubljana 13, 768,8, 9,0, 9,0, NWEI, 10;
Maribor 7, 768,1, 7,0, 9,0, mirno, 10, 4,0 dež;
Zagreb 7, 768,9, 7,0, 9,0, mirno, 10, 3,0 dež;
Beograd 7, 769,0, 7,0, 8,0, ESEB, 10, —;
Sarajevo 7, 768,1, 9,0, 8,0, E4, 3, 1,0 dež;
Skoplje 7, 771,0, 9,0, 9,0, W2, 10, —;
Sbit 7, 765,0, 10,0, 9,0, NW12, 10, 5,0 dež;
Kumbar 7, 765,4, 17,0, 8,0, ENE4, 10, 4,6 dež;
Rab 7, 764,6, 14,0, 8,0, WNW6, 10, 4,0 dež;
Temperatura: Ljubljana 11,0, 7,0; Maribor 10,0, 7,0; Zagreb 9, 7,0; Beograd 14,0, 6,0; Sarajevo 13,0, 8,0; Skoplje 17,0, 2,0; Split 18,0, 15,0; Kumbar —, 11,0; Rab —, 12,0.
Sonce vzhaja ob 6.51, zahaja ob 13.56.
Luna vzhaja ob 15.16, zahaja ob 5.7.

meso, klobase in kruh ter vse te stvari dala nekim znancem. V policijskem dnevniku so ugotovili, da je Duhoval letos v maju ukradla v Kočevju blago v vrednosti 400 Din, v Mokronogu pa blago v vrednosti 1.573 Din. Duhoval so izročili okrožnemu sodišču. — V četrtek dopoldne je neznan tat ukradel iz neke veže na Bregu 600 do 700 Din vredno, črno plečkano moško kolo znamke »Nerada«.

e— Mestni kino predvaja danes ob 20.30 sijajni zvočni film »Pojoče mest« s slavnim tenoristom Janom Klepuro in Brigito Helmovo. Foxov zvočni žurnal.

Iz Maribora

a— Na seji mariborskega občinskega sveta je bila v četrtek zvečer med drugim soglasno odobrena prošnja Pokojniškega zavoda za brezplačen odstop mestnega stavbišča med Franciškansko, Kopališko in Marijino ulico, da se zgradi velika trinaeststopenjska stanovanjska palača z dve in trisostimi stanovanji ter v suterenu z modernim kopališčem, kakršno Maribor občutno pogoša. Odobren je prispevek za mestno policijo za bodoče leto v znesku 415.000 Din ter Mariborskemu Narodnemu gledališču ostanek subvencije v znesku 15 tisoč dinarjev, ki gre na račun prihodnjega leta. V tajni seji je občinski svet ugodno rešil vse prošnje za sprejem v občinski zvezo ter nekatere personalne zadeve mestnih uslužbencev. Zupan je poročal o organizacijskem odseku, ki je svoja dela že končal in se bodo preostale zadeve predložile mestnim podjetjem in mestnemu upravnemu odboru do končnoveljavnosti rešitve. Ukinejo se vsa naravna in službena stanovanja, stanovanja za stanoarino pa dobe iz službenih ozirav magistratni ravatelj in poleg njega vsi mestni uslužbenci, ki stanujejo v obratih in je njih prisotnost v obratih iz službenih ozirav potrebna. Brezplačna kurjava mestnih uslužbencev se ukine, izvrši se le šolski sluge. Plin in elektriko pa bodo odsej dobivali mestni uslužbenci po pragmatiki, ki predvideva 50 odstotkov popusta. Ukine se tudi pravilnik o stavbnih določbah. Obratun mestnega kopališča na Mariborskem oboku je bil soglasno odobren. Stroški za gradnjo kopališča, nakup otko s prispevki za elektrifikacijo Kamnice znašajo 5 milijonov 832.511 Din. Glede podaljšanja posestne pravice za grobove se ob od njih posestnikov, ki se ne bi pravočasno javili, zahteval povisek. Mestnim uslužbencem so po službeni pragmatiki stalnost ne bo več dovoljevala. Tudi je bila odklonjena prošnja mestnih uslužbencev glede povračila uslužbenskega davka.

a— Važno opozorilo hišnim lastnikom in upraviteljem. Mariborsko mestno načelstvo poziva vse hišne posestnike, njihove namestnike (hišne upravitelje) ter hišnike da pred nastopom zime v lastnem interesu izpraznijo in zapro vrtno in dvorišne vodovodne napeljave ter jih tako obvarujejo poškodb zaradi mraza. Glede hišnih vodovodnih instalacij pa je iz istega razloga ob

nastopu mraza paziti na to, da bodo okna na hodnikih, v koseh in v kletnih prostorih zaprta. Jaske z vodom je držati vedno v sušnem stanju.

a— Predavanje poslanca Spindlerja. Združenje mariborskega učiteljskega naradstva je naprosilo poslanca g. Vekosl. Spindlerja za predavanje Gospod poslanec bo predaval danes ob 14. v slavnosti dvorani učiteljske v Koroševi ulici o raznih narodnih problemih. K predavanju so vabljeni tudi dijaki drugih srednjih šol.

a— V proslavo obletnice pričetka balkanske vojne bo priredil mariborski odbor UROR zanimivo predavanje za svoje članke rezervne častnike in bojovnike v ponedeljek ob 20. v dvorani »Pri zamorcu«. Predaval bo član g. Denica o »Čudu na Nagoričani«.

a— V gospodarsko nadaljevalno šolo v Krčevini bo vpisovanje učenč jutri 13. t. m. od 9. do 10. v zbornici osnovne šole v Krčevini. Zgleda naj se tudi mladenke, katere so že vpisane. Pouk je brezplačen, učenke pripevajo samo za prehrano.

a— Petrov blagor. Znani mariborski zdravnik g. dr. Jože Sekula, odlični ribič in lovec, je ujel pred nekaj dnevi v Dravi prvega sulca v letošnji sezoni. Smotreno vrganje ribičev in gojenje sulcev po mariborskem Ribarskem društvu je začelo raziti prve sadove.

a— Ribič trg je bil večeraj skrajno slabo založen. Prodajali so se samo živi krapi po 16 Din kg.

a— Roparski napad sredi mesta. Ko je hotela prednočnjo obiskati bivša gostilničarka Marija Medenova neko prijateljico v Razlagovi ulici, jo je med potjo po Cofovi ulici na vogalu pri trgovski akademiji nemodoma napadel neki mlajši mož. Ki bliskovito iztrgal izpod pazduhe ročno torbico ter izginil v temi pri Nedozovem dvorišču v Razlagovi ulici. Medenova je imela v torbici 25 Din gotovine in več dokumentov. Po njenem opisu je bil napadalec etar okrog 20 let in je nosil kratke hlače »numparice«. O zadevi je bila takoj obveščena mestna policija, ki je uvedla obširno zasledovanje.

a— Žrtve besnih napadalcev. Ko se je v četrtek zvečer med 17 in 18. uro vračala proti domu v Koške 34-letna žena pekovskega pomočnika Olga V., so jo na samotnem kraju napadli neznani fantje ter jo podrla na tla. Očividno z nomenom. da bi ji storili silo. Olga se je obupno branila. Med borbo so ji neznani besni napadalci obgrizli obe nogi in ji s tem prizadeli tako težke poškodbe, da jo so morali na pomoč poklicani reševalci prepeljati z avtomobilom v bolnišnico.

Z Jesenic

Danes ob 8. zvečer in v nedeljo ob 3. popoldne

opereta „Ptičar“

v SOKOLSKEM DOMU 13357.

Gospodarstvo

Naš izvoz lesa v Italijo in klirinški promet

Ko je bila pred tedni sklenjena v Rimu pogodba o klirinškem plačnem prometu med našo državo in Italijo, ki je kvadrirala neznošno stanje, kakršno je nastopilo po zaporni plačevanja obveznosti nasproti jugoslovenskim izvoznikom (v početku oktobra), se je splošno pričakovalo, da bo trgovinski promet z Italijo zopet oživel. Razmere na lesnem tržišču po uveljavljanju klirina po nam kažejo, da vlada nadalje popolen zastoj v izvozu, kar je skoro nerazumljivo, ker se istočasno pojavlja večje povpraševanje od strani italijanskih uvoznikov in ker je blaga pri nas v izobilju. Po informacijah, ki smo jih prejeli iz krogov lesnih trgovcev, danes večina naših izvoznikov nima poguma prodati v Italijo blago, ker vlada splošno prepričanje, da bo treba po slabih izkušnjah v kliringu z Avstrijo tudi na izplačilo terjatve v italijanskem kliringu čakati mesece in mesece. Mnogi izvozniki so prepričani, da prej kakor v šestih do osmih mesecih ni računati z izplačilom. To boizen pa je gotovo edini vzrok, da naši izvozniki ne prodajajo blaga v Italijo. Nezadovoljstvo s klirngom pa vlada tudi na strani italijanskih trgovcev, ki so jim bile od naših izvoznikov celo stornirane številne prodajne pogodbe in ki tako rekoč iščejo v Sloveniji trgovca, ki bi jim blago prodal. Vse kaže, da bo ta zmeda med trgovci povzročila za vse slovensko gospodarstvo nepopravljivo škodo, kakaj glavni vir dohodkov Slovenije ostane nadalje les in če ne bomo izvažali lesa, se bodo gospodarske tekoče v vsi dravski banovini že poostrele.

Našim lesnim trgovcem seveda ne moremo zameriti, da gledajo na bodoči razvoj plačilnega prometa z Italijo s precejšnjim pesimizmom, kakaj zadnje leto jim je pri neslo dovolj skrb in razočaranj baš zaradi tega, ker so bili optimisti. Marsikateri izvoznik, ki je prodal svoje blago v Avstrijo, je moral čakati deloma zaradi kasnelega plačila upnika še bolj pa zaradi težko v kliringu na svoj denar po osem in še več mesecev. Naravno, da se je našemu trgovcu težko odločiti za prodajo blaga v Italijo tudi pri višjih cenah, če računa s tako zakasnitvijo plačila, ko mu bančne obresti v tem času lahko vzamejo več kakor bi zaslužil.

Glede na obupen po-ožaj, ki vlada sodaj na lesnem trgu, je nujno potrebno, da bi Narodna banka, ki ima gotovo na razpolago zanesljive podatke, dala našim izvoznikom primerna pojasnila o tem, kakšni so izgledi za razvoj klirinškega prometa z Italijo. Zdi se nam, da na eni strani naši manjši producenti in izvozniki ne razumejo ustroja klirinškega prometa, na drugi strani pa vlada tudi med večjimi trgovci in izvozniki vse prevelik pesimizem glede funkcijiranja tega klirina.

Najprej je treba pribiti dejstvo, da dolguje naše narodno gospodarstvo italijanskemu prav znanost znesek, kakaj če ne bi bilo tako, ne bi Italija imela povoda izvajati pritiska na nas, kajti italijanskim merodajnim krogom gre predvsem za to, da se ti stari trgovski dolgov poravnajo, v principu pa so, kakor vse kaže, proti klirinškemu sistemu ki tudi v najugodnejšem primeru le ovira medsebojno trgovino. Če bi imeli točne podatke o tem, kako veliki so ti trgovski dolгови nasproti Italiji in koliko dolgujejo Italijani našim izvoznikom od prej, bi lahko postavili precej zanes

ljivo prognozo, kako se bo razvijal klirinški promet za prvo dobo. Ti podatki pa so Narodni banki gotovo na razpolago in bi zategadelj Narodna banka zelo koristila našemu gospodarstvu, če bi jih dala javnosti na razpolago.

Dejstvo, da vsekakor obstoja precejšen saldo starih obveznosti v korist Italije, pa nam mora le podkrepiti upanje, da bo vsaj nekaj mesecev klirng za nove posle v redni funkcijonal. Princip klirinških pogodb je ta, da se terjatve naših izvoznikov plačujejo iz denarnih sredstev, ki jih polagajo naši uvozniki na klirinški račun. Slabši izgledi za funkcijoniranje klirina z Italijo bi bili za prvo dobo le tedaj, če bi se stare obveznosti izravnavale. V našem primeru pa obstoja zaledo saldo v korist Italije in sicer pred vsem v obliki vezanih denarnih dobrotmetlj, ki so nastala iz začasnih vplačil naših uvoznikov italijanskega blaga. Znesek, ki ga na ta način dolgujemo Italiji, je menda prav znaten. Pravijo, da znaša okrog 75 milijonov dinarjev. Vsa ta vezana dinarska dobrotmetlja Italijanov pa se prenesejo v klirng, tako da bo zaenkrat na klirinškem računu pri Narodni banki menda za daljšo dobo dovolj dinarjev na razpolago za izplačilo našim izvoznikom, na račun katerih bodo vplačala kre pri Italijanski banki.

Nekateri navajajo kot slabo stran klirng to, da bo treba z novim izvozom plačevati stare dolgov, tako da novi izvozniki ne bodo tako kmalu prišli do denarja. To naziranje pa je napačno. Za našega izvoznika je vse eno, v kakšnem razmerju se bodo stare obveznosti izplačevale v Italiji iz novih vplačil na klirng, kajti če bodo v Italiji porabili v klirng 40% vplačil za poravnava starih terjatve Italijanskih izvoznikov in le 45% za poravnava novih terjatve (ostalih 15% se nakaze v devizah naših Narodni banki), tedaj bo to imelo le za posledico, da bodo morali italijanski izvozniki v rednem prometu dati časa čakati na denar. Našega izvoznika to ne tangira. V koliko so vezana dinarska dobrotmetlja se prenese na klirinški račun nam ni znano. Dokler pa bo Narodna banka imela na klirinškem računu iz tega preden vezanih sredstev na razpolago, bo lahko izplačala našemu izvozniku brez odlašanja pripadajoči mu znesek, čim bo prejela obvestilo, da je italijanski dolžnik izvršil vplačilo na klirinški račun.

Do končne poravnave naših starih obveznosti je torej pričakovati, da bo klirinški promet z Italijo funkcijonal. Zastoj v izplačilih našim izvoznikom pa bo vsekakor nastopil tedaj, kadar bodo stare obveznosti poravnane in bo nastal v klirinškem prometu aktivni saldo v korist naše države, kakor je to bilo v klirinškem prometu z Avstrijo. Kdaj bo nastopil ta trenutek, je težko reči; vsekakor pa bo moral priti, ker ima naša država tudi z Italijo (kakor z Avstrijo) aktivno trgovinsko bilanco. Iz ustroja klirina in iz raznih določb pogodbe se da sklepati, da se ima sedanja določba, po kateri izplačuje Italija le 15% naših Narodni banki v devizah (kar je glede na našo veliko aktivnost trgovinske bilance premalo) obdržati le toliko časa, dokler ne bodo poravnane naše stare obveznosti in ne bo nastopil aktivni saldo v našo korist. V nasprotju z drugimi klirinškimi pogodbami naša pogodba z Italijo nikakoli določb o tem, kako se bo izravnal nastali saldo. Zato pa vsebuje določbo, da imajo spora

Dobro žarnico

se razlikuje po zunanosti le težko od slabe. Šele tekom uporabe se ugotovi, da da dovršena žarnica ob neznatnih stroških električnega toka enakomerno in močno razsvetljava, dočim izgublja slaba žarnica tudi pri večji porabi toka na svetlobi.

Nakup žarnice je vsled tega stvar zaupanja.

Zaupanje pa zamoremo imeti le v znano ime.

TUNGSRAM

je znano in zaupanja vredno ime.

zurni glede nepredvidenih stvari med našo Narodno banko in Italijanskim institutom za plačilni promet z inozemstvom polne zakonsko veljavo in je torej dana možnost da se naša Narodna banka, čim nastopi saldo v našo korist, sporazume z Italijanskim institutom glede izravnave tega salda brez odpovedi pogodbe. Dokler pa ne bomo imeli v klirinškem prometu z Italijo večjega salda v našo korist, se ni bati, da bi morali izvoziti dalj časa čakati na denar Italija pa gotovo ne bo imela povoda zavlačevati in onemogočati kvadracijo takega salda, ker ni glede deviznega gospodarstva v stiski, kakor Avstrija.

Stanje Narodne banke

Najnovejši izkaz Nar. banke od 8. t. m. beleži povečanje zlate in devizne podlage za 3,5 na 2026,0 milijona Din, kakor tudi povečanje deviz, ki se ne vstejejo v podlago za 2,8 na 90,8 milijona Din. Zaloga kovane denarja v niku in srebru, ki je vse zadnje tedne nazadovala, je v prvi četrtini narasla za 6,0 na 90,0 milijona Din.

Menični portfelj, ki je v zadnjem izkazu prvič zopet popustil za 11,7 milijona Din, se je v prvi četrtini novembra znova povečal za 6,8 na 2200,7 milijona Din, lombardna posojila pa so se za malenkost zmanjšala.

Obtok bankovcev je kakor zadnji teden zaradi zmanjšanja žirovni obveznosti narasel za 22,5 milijona Din in znaša sedaj 4771,8 milijona Din, to je za 520 milijonov manj nego lani ob tem času in za 705 milijonov manj nego predlanskem. Obveznosti na pokaz so se zmanjšale za 11,9 na 839,7 milijona Din, obveznosti z rokom pa za 10,8 na 1460,3 milijona Din.

Razmerje kritja se ni spremenilo. Kritje obtoke bankovcev in obveznosti z rokom v zlatu in devizah znaša 36,04 odstotke (točno kakor v zadnjem izkazu), kritje v samem zlatu pa je nekoliko višje in znaša 31,42 odstotkov (31,39 odst.).

Stanje na dan 8. t. m. je bilo naslednje (v milijonih Din; v oklepajih razlike nasproti stanju od 31. oktobra): aktivna: podlaga 2026,0 (+3,5), od tega v zlatu 1764,9 (+1,5), v valutih 4,3 (+1,5), v devizah 256,8 (+0,5); devize, ki se ne vstejejo v podlago 90,8 (+2,8); kovani denar 90,0 (+6,0); pos. na menice 2200,7 (+6,9); lombard 351,4 (—0,7); stari državni dolg 1810,9 (+0,3); začasnii avams gl. drž. blagajne 600,0 (—); pasiva: obtok bankovcev 4781,8 (+22,5); obveznosti na pokaz 839,7 (—11,9), od tega nasproti državi 0,7 (—2,0), po žirovni računih 448,4 (—17,2), po raznih računih 390,7 (+7,3); obveznosti z rokom 1460,3 (—10,8).

Gospodarske vesti

— Konkurs je razglašen o imovini Frana Weiglona, trgovca v Ljubljani, Celovška cesta (upravnik mase dr. Josip Hacin, odvetnik v Ljubljani; prvi zbor upnikov pri delnem sodišču v Ljubljani 17. t. m., prijavni rok do 17. decembra, ugotovljeni narok 24. decembra).

— Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Jožeta Vrhunca, posestnika in lastnika hotela »Astoria« na Bledu (poravnalni uprav. dr. Ivan Dobravce, odvetnik v Radovljici; poravnalni narok pri okr. sodišču v Radovljici 16. decembra, prijavni rok do 10. decembra).

— Pred povzemanjem carinskega akcija v Avstriji. Kakor poroča »Neues Wiener Tagblatt«, razmišljajo v avstrijskih vladnih krogih o tem, da bi povzeli akcija pri pobiraju carin, ki bi odgovarjal disajzu klirng. S tem bi se vse carine povzile za 22% in bi bilo ugodeno željam raznih producentov, ki se pritožujejo, da se je glede na delno razvrednotenje klirng carineka zaščita zmanjšala. Odpadla bi tudi potreba uvedbe novih uvoznih prepovedi.

Borze

11. novembra.
Na ljubljanski borzi je deviza London nekoliko popustila, Berlin pa se je dvignil, dočim ostale devize ne kažejo bistvenih sprememb. Dinar notira v Carihu nesprenjeno in so zaradi tega tudi premije ostale iste kakor včeraj.

Na zagrebškem elektnem tržišču se je vojna škoda pri večjem prometu nadalje dvignila in se je trolava za kaso po 190, 194 in 196, za november po 195 in 196 in za december po 193 in 195. Od dolarskih papirjev je imelo promet le 7% Blairovo posojilo po 34,50. V ostalem so bili še zaključki v 7% investicijskem posojilu po 43 in 45, v 6% beglških obveznicah po 32 in v delnicah Priv. agrarne banke po 217 — 220.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2311,79 — 2323,15, Berlin 1366,25 — 1377,05, Bruselj 798,85 do 802,79, Curih 1108,35 — 1113,85, London 188,69 — 190,29, New York ček 5733,25 do 5761,51, Pariz 225,77 — 226,89, Praga 170,45 do 171,81, Trst 294,24 — 296,64.

Zagreb. Amsterdam 2311,79 — 2323,15, Berlin 1366,25 — 1377,05, Bruselj 798,85 do 802,79, London 188,69 — 190,29, Milan 294,24 do 296,64, Newyork kabel 5755,25 — 5783,51, Newyork ček 5733,25 — 5761,51, Pariz 225,77 — 226,89, Praga 170,45 — 171,81, Curih 1108,35 — 1113,85.

Curih. Pariz 20,37, London 17,07, Newyork 519,25, Bruselj 72,10, Milan 26,50, Madrid

42,50, Amsterdam 208,575, Berlin 123,45, Stockholm 90,50, Oslo 87, København 89, Sofia 3,74, Praga 15,38, Varšava 58,15, Bukarešta 3,085.

Elektri

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 194 — 197, za november 192 — 196, za december 194 — 198, 7% investicijsko 43 — 43, 4% agrarne 22 — 24,50, 6% beglške 32 do 33, 7% Blair 34-50 — 34,75, 8% Blair 38-41, 7% Drž. hipotek. banka 41 — 44; bančne vrednote: Narodna banka 4000 — 4100, Priv. agrarna banka 217 — 220.

Beograd. Vojna škoda 193, 191,50 zaklj., 7% investicijsko 46 bl., 4% agrarne 24 zaklj., 6% beglške 33,50, 32,25 zaklj., 8% Blair 43 bl., 7% Blair 80 zaklj., 7% Drž. hipotek. banka 41 den., Narodna banka 4000 den., Priv. agrarna banka 216, 214 zaklj.

Ljubljana. Vojna škoda 190 — 195, 7% investicijsko 43 — 45, 8% Blair 42 bl., 7% Blair 34 — 36, Ruše 125 den.

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 13,70, Alpine-Montan 12,10.

Blagovna tržišča

2170

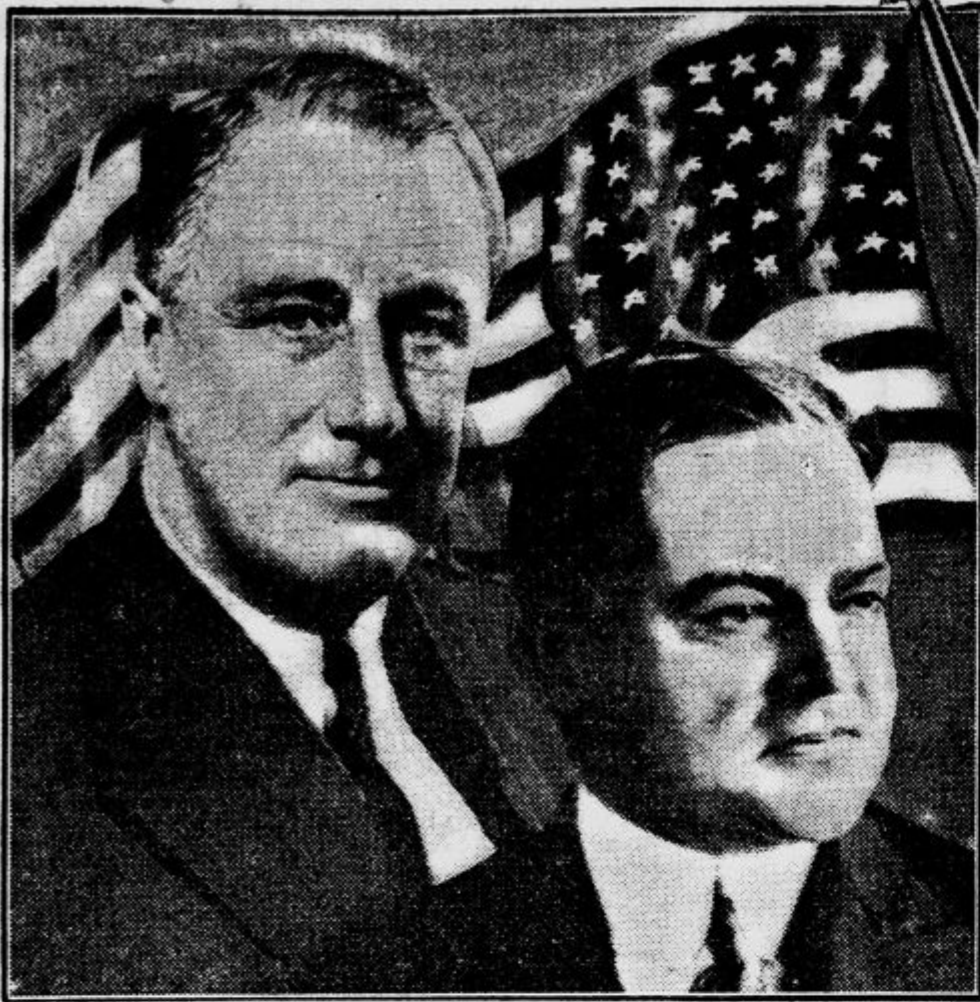
+ Ljubljanska borza (11. t. m.) Tendence nesprenjena. Zaključkov ni bilo. Nudi se pšenica (slov. postaja, mlevska tarifa, plač. v 30 dneh): baška 6 kg po 197,50 — 200, baška 77/78 kg po 200 — 202,50; sremska, 79/80 po 205 — 210; moka (slov. postaja): baška 30 kg po 330 — 335, banatska po 340 do 345; koruza (slovenska postaja, mlevska tarifa): baška, umetno sušena po 117,50 do 120, za november po 122,50 — 123, za december po 125 — 127,50.

+ Novosadska blagovna borza (11. t. m.) Tendence nesprenjena. Promet 51 vag. Pšenica (76 kg): baška, okolica Novi Sad, Sombor, srednjebaška sremska 150 do 152,50; baška potiska 154 — 156; ladja Tisa 155 — 157; ladja Bezej 154 — 156; gornjebanatska 148 — 150; južnobanatska 147 do 147,50; srednjebaška 78 kg 152 — 153. Oves: baški, sremski 98 — 102. Koruza:

Iz življenja in sveta

Oba sta nad ameriško zastavo

Na levi novoizvoljeni predsednik Roosevelt, na desni Hoover

Prekrasna igra narave

Vulkanski izbruh v Andah — večerne zarje v Afriki

Po velikih vulkanskih izbruhih v Andah v aprilu letošnjega leta so pričakovali, da se bodo ponovili isti nenavadni prizori krvavih večernih zarj kakor ob izbruhu vulkana Krakatava 1882. V Evropi sedaj takšnih pojavov ni bilo, pač pa so poročali o njih iz Južne Afrike. Tamošnji naseljenci so opazovali v juniju veličastno barvno igro na nebu, ki se je pričnela po zatonu sonca in je trajala celo uro ali več, ko je drugače vladala v teh krajih že popolna noč.

Nebo je gorelo od zapada proti zenitu, kakor da bi ogromen vulkan izlival veliko plamenitih oblakov preko neba. Čudno je bilo videti, kako so se skozi to žarenje svetlele zvezde, ki so postajale tudi čedalje svetlejšje, čim bolj je žarenje popuščalo in se umikalo nočni barvi neba. V Kapskem mestu je opazoval ta po-

jav vodja tamkajšnje zvezdarne Spencer Jones že 21. aprila. Prišel se je 15 minut po zatonu in je postajal tako izrazit, da so se ljudje telefonično obračali na policijo za informacijo, če ni nastal kje v okolici ogromen požar. Drugi so se obračali na zvezdarne. Jones je takoj domneval, da je bila krvava zarja v zvezi z vulkansko izbruhom v Andah, ki so v ozračje stresli ogromne množine pepela. Prizori te vrste so se ponavljali do 14. julija. Tudi ob jutranjih zarjah je bilo opazovati učinkovit ognejenjski delovanje v Južni Ameriki. Pepel, ki so ga izbljuvale plamenice gore, je bil romal nad Afriko z brzino 18 do 20 km na uro. Prof. Piccard je pri svojem zadnjem balonskem poletu naletel v stratosferi na nepričakovano močno gibanje, ki ga je spravljal v zvezo z dviganjem pepelnih mas v velike višine.

In iz trohnobe se rodi življenje

Zakaj odpadajo listi z dreves v jeseni

Drevesa, tudi v veselem letu, se pripravljajo na zimsko spanje. Do pomladi bodo počivala. Tako je dobro. Odsluženi, oveneli listi pa gredo pot vsega pozemljiskega. Tudi to je dobro, kajti če bi ostali, tedaj bi pomenili smrtno nevarnost za drevesa, ki ne bi mogla zdržati na njih nakopičenega snega. Razen tega bi se pod njimi ne mogli razviti popki, iz katerih se bo v naslednji pomladi rodilo novo listovje.

Listi odpadajo vsako jesen in nastajajo znova vsako pomlad — in sledijo tu nekemu pojavu, ki se imenuje v znanstvenem svetu periodiciteta. Za naše kraje obsega ta periodiciteta pomlad in jesen, drugod, kakor v tropskih krajih, pa je spet drugače. V deževni dobi se listi razvijajo, v suhi pa odpadejo. Zgodí se da se razvijajo, tudi če se deževna doba zakasni in sledijo tako ritmu, ki je postal dedni življenjski zakon. Za to ni treba tisočletij ali stoletij, zadostujejo že desetletja ali celo nekoliko let, da spremeni rastlina s spremembo življenjskih okoliščin svoje navede in ritem. Tako so drevesa, ki so sledila nekot evropskemu ritmu izmenjave listov, postala v tropih »vedno zelenca« drevesa.

Ta izraz je v ostalem malo netočen, kajti tudi pri takšnih drevesih vvenijo in odpadajo listi — brzokone istotako ritmično — le da to ni tako vidno zaradi novih zelenih listov, ki nastajajo neprenehoma nad golimi vejami. Tudi iglaste listje naših iglavcev odnada kakor navadno listje. Ve mo celo, v katerem mesecu odpade pri posameznih iglavcih vsakega igel. Pri smrekah in pr. v mesecu — maju, ko vsa druga drevesa najbolj poganjajo. Ironija narave!

Visoke dame v rokokoju

Znameniti nemški pisatelj in publicist Stefan Zweig je objavil knjigo o Mariji Antoinetti, ženi kralja Ludovika XVI., v kateri se bavi obširno tudi z vsakdanjimi skrbmi, ki so težile dame tedanje najvišje francoske družbe.

Kaj je bila n. pr. prva skrb Marije Antoinette, ko se je zjutraj po nekoliko urah spanja zbudila v svojem versajskem gradu? Poročila iz mesta in dežele? Politični zapletitaji, nove vojne? Niti od daleč! Čim se je zbudila, je stopila v njeno sobo v spremstvu prve komornice njena najvišja mojskica, ki je upravljalala kraljičino garderobo in ji predložila debel foliant z majhnimi blagovniimi vzorci njenih oblek. Med temi vzorci je bilo treba izbrati tistega, ki ga je kraljica želela ta dan. In ta izbira je bila dovolj dolga, če pomislimo, da je etiketa predpisovala kraljici vsako sezono 12 novih državnih oblek, 12 fantazijskih 12 ceremonijskih, da niti ne omenimo stotin drugih oblek, kajti pravilo je velelo, da kraljica kot kraljica mode ne sme dvakrat obleči ene in iste obleke.

Potem je bilo treba izbrati najmanj tri toalete za ta dan: soredno, popoldansko, večerno. Jutranje oblačilo, modrice, čipkaste robce, peče, plašče, pasove, rokavice, nogavice, spodnje oblačilo. Po dolgem, zelo dolgem posvetovanju so končno določili primerne kose, ki so jih v knjigi označili

z bučkami, in mojskica je odšla z vzorci, da je dala prinesiti originale.

Če je bila toaleta tako važna, ni čuda, da je imela dvorna modistka, mademoiselle Bertin, več vpliva in moči na kraljico nego vsi državni ministri in katerikoli drugi ljudje. Po rodu je bila sicer iz najnižjih slojev, samozavestna in precej ordinarna, toda s svojo umetnostjo je dosegla to, kar je bilo prepovedano vsem drugim meščanskim ljudem in kar se ni posrečilo niti Voltairu niti katerikoli drugim veličnam tistega časa: da je smela sama v najbolj zabrane kraljičine kabinete. Dvakrat na teden je prihajala s svojimi novimi risbami in ure in ure sta se ob ženski posvetovalni o novem modelu, ki naj bi se zatemnil večeršnjega. Ni čuda, da je bila preprosta šivilja kmalu gospodarica nad regimentom šivilj in krojačev in da so se vse dvorne dame, ki so posnemale kraljico v najmanjših podrobnostih, pa tudi druge ženske kar trgale za njeno milost. Marsikatera jo je podkupila s težkimi zlatniki, da bi ji ukrošila oblačilo, kakršnega ni nosila nikoli niti kraljica. Nemiri v deželi, vojne, uredbi v parlamentu, soloh vse ostalo življenje ni zanimalo teh žena niti trohico tega, kajti tih je zanimala kakšna nova barva, kakšna posebna turnira ali druga malenkostna novotarija gde. Bertin. Opičji ples posnemanja mode in prebiranja mode je morala pač plesati vsaka dama, ki je »dala kaj nase«. In razumljivo je, kar vise neke tedni moči in družinski oči: da niso francoske ženske še nikoli izdale toliko denarja, da bi se osmešile.

»Ponižani in razžaljeni«

To je naslov znanega romana Dostojevskega. A ne gre za roman, temveč za tipičen pojav naše dobe, za ljudi, ki se čutijo za vsako malenkost ponižane in razžaljene, kakor tista stara teta, ki zamerljivosti sploh ne more pozabiti. Gre za znan tip psihopatov, nevrotikov.

Kako je s tako zvanim »normalnim« človekom (če sploh živi)? Nu, če se čuti ta po kakšnem človeku res razžaljenega, tedaj je morala biti med njima že prej neka napetost in razžalitev jo je samo sprožila. N. pr., če pride kakšen njegov znanec na dogovorjeno mesto prepozno, je to zelo neprijetno in človeka jezi — a nič več nego to. Razžalitev pa bo to pomenilo šele tedaj, če vidimo za takšnim ravnanjem neko zavestno ponižanje. Med normalnimi ljudmi pa do takšnega sumničanja niti ne pride ali samo prehodno. Nevrotik pa bo za najmanjšo malenkost ves iz sebe, pripravljen na napad in na defenzivo. Za vsako malenkost bo izvalil prepričanje in delal ljudem življenje težko. To je vzrok, da ga običajno ne bomo videli pri kakšnem zdravniku za živčne bolezni, temveč zapletene ga v kakšen spor v kakšno pravdo civilne ali kazensko pravne vrste. Nevroza je postala nekakšna kuga naših dni — in zato bo imel zadnjo besedo v njeni zadevi morda prej sociolog nego medicinec.

Podpredsednik Garner

Z izvolitvijo predsednika Roosevelta v Ameriki je bil avtomatično izvoljen za podpredsednika Zedinjenih držav John Nance Garner, parlamentarec, ki je star že 69 let. Rodom iz Texasa, kjer je absolvirjal pravoslovne študije, je postal Garner advokat že v 21. letu. Za seboj ima dolgo politično kariero. L. 1903. je prišel kot zastopnik države Texas v reprezentančno zbornico, pozneje pa trikrat v kongres. Za njegovo smer je značilno dejstvo, da je že od nekdaj nasprotnik Wallstreeta in spekulacije v kakršnikoli obliki.

Ko se začno cevi poopnejavati, deluje uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice za redno izpraznjenje črevesa in zmanjša visok naval krvi. Mojstri zdravniške vede priporočajo pri starostnih pojavih različne vrste »Franz Josefove« grenčice, ker odpravi zastajanje v žilodnem črevesnem kanalu in leno prebavljanje ter omili dražljivost živcev. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Kdo je bila devica Orleanska?

Izročilo trdi, da je bila preprosta pastirica in je tudi izvirala od ubožnih staršev. V smislu te legende jo obravnavajo vsi veliki pesniki, kakor Schiller in Bernard Shaw. Voltaire in Anatole France, ki sta raziskovala čudež z ostrim razumom, bi bila seveda bolj zadovoljna z novo hipotezo, ki jo je postavil te dni Jacoby v časopisu »Mercure de France«.

Jacoby trdi z mnogimi učenimi dokazi, da je bila Jeana nezakonska hči vojvode Orleanskega in Izabele, torej polsestra in sestrična kralja Karla VII. Bistven del njegovih dokazovanj za to trditve zavzema negativno dokazovanje, da ni mogla biti pastirica, ker ni n. pr. nikoli sanjarila o časih, ko je pasla črede. Šele med neusmiljenim zasliševanjem na svojem procesu je imenovala ime svojih domnevnih staršev. Po drugi strani pa je »čudno«, da so ji izkazovali knežje časti, še preden je storila kaj v slavo francoskega orožja, pridobila si je posebne pravice in je imela s kraljevskim grbom označeno orožje — to bi dokazovalo, da se je sama zavedala svojega poretka. Čudežna legenda okoli njene osebe je bila le spretna politična intriga.

O Jacobyjevih trditvah se ta čas na Francoskem vneto prepirajo.

Nepričakovano svidenje

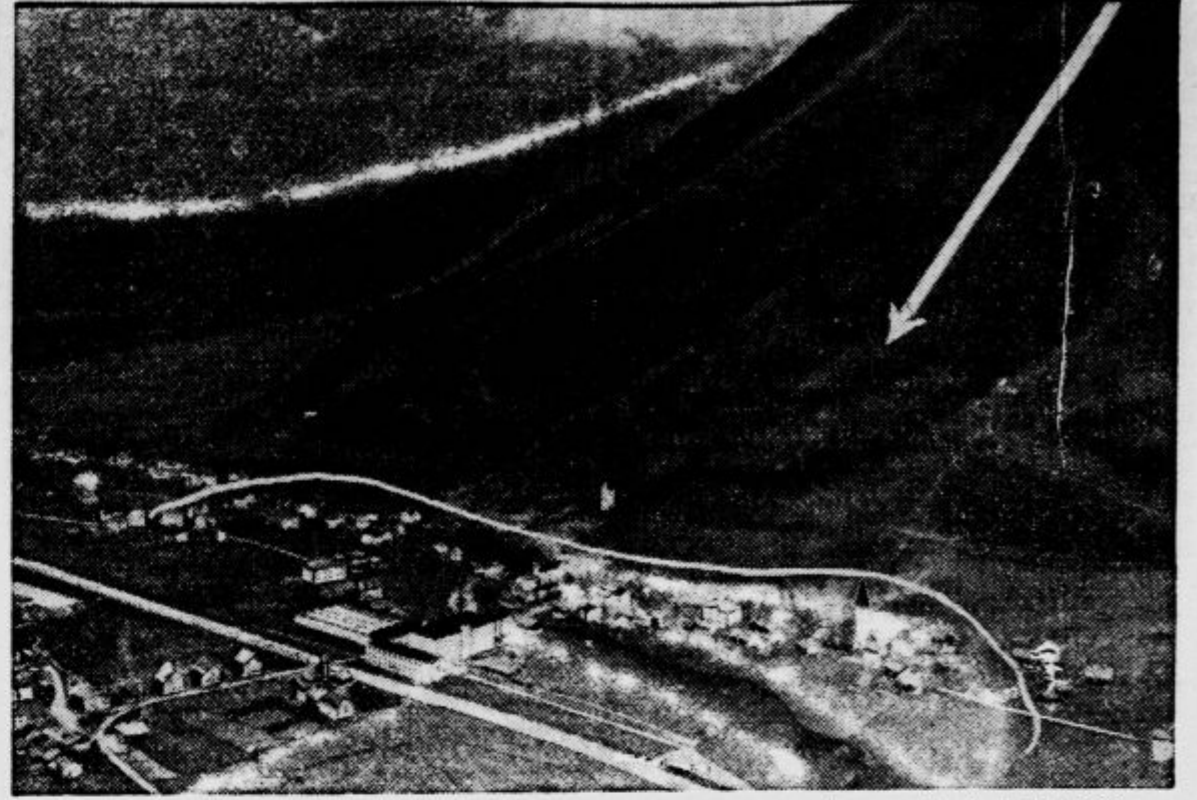
Iz mesteca Hessona v Kanadi poročajo o čudnem svidenju dveh bratov, ki sta oba iz Avstrije. V lokalni tamošnji brivca je prišel mladenič, da bi se dal obriti. Med pogovorom se je izkazalo, da sta oba iz Avstrije in celo iz istega kraja ter imata tudi skupne znanke. Hipoma se je na pol obrti gost dvignil, pogledal mojstru v oči in mu je nato padel okrog vratu. Izkazalo se je, da je bil brivec njegov brat, ki ga je zadnjič videl kot otrok v Avstriji in ga potem dolgo zaman iskal.

Izumirajoča romantika

Ulica Rue Venise v Parizu se bo po sklepu občinskega sveta porušila, ker daje zavetje jetliki in drugim epidemijam

Hrib se premika

V švicarskem kantonu Glarusu se je zadnje dni začel zopet premikati hrib 800 m visoke planine Kilchenstock. Premikanje 300.000 kubičnih metrov kamnja je tako ogrožalo naselbino pod hribom, da so se morali prebivalci izseliti.

Dolga pot do alkohola

Preden bo Amerika dobila mokri režim, bo trajalo najmanj dve leti

Mnogo ljudi sklepa, da je z zmago demokratskega predsedniškega kandidata Roosevelta v Ameriki zmagal tudi alkohol. Nekateri si že kar predstavljajo, kako bo v Ameriki v najbližnji bodočnosti začelo teči vino in žganje tam, kjer je bilo še pred kratkim prepovedano. Stvari pa stojijo drugače.

Pot do alkohola bo dolga in težka. Največje težave povzroča Ameriki dejstvo, da prohibicija ni bila dekretirana z navadnim zakonom, marveč so jo uvrstili z nekim dodatnim členom (§ 18) naravnost v ameriško ustavo. Na spremembo ustave pa nimata v Ameriki neposrednega vpliva ne prezident ne zvezni parlament. Preden se takšna sprememba izvrši, morajo zanjo glasovati tri četrtine vseh ameriških zveznih držav, t. j. 36 od 48 držav. Šele po takšnem sklepu se sme spremeniti ustava.

Poznavalci ameriških razmer sodijo, da bi utegnil v najugodnejšem primeru pasti zakon o prohibiciji v dveh letih. Novi zvezni parlament Amerike se bo sestel šele decembra 1933. Če se bo tam pokazala volja za spremembo ustave, se bo predložil za devni predlog zveznim državam.

Vendar obstoji teoretična možnost, da se še pred tem dovoli točenje in pitje lahkega piva in vina, to pa na ta način, da se določi precej visoka stopnja alkoholnih nijač za neomamljivo. Po takozvanem Volsteadovem zakonu se smatrajo za neomamljive pijače samo tiste, ki vsebujejo največ 0.5 odst. alkohola. Zvezni parlament bi to mejo lahko spremenil. V tem primeru bi se dovolila vina do stopinje, ki bi jo določil.

Američani izražajo željo, naj bi se proglasile za neomamljive vse pijače do 10 odstotkov alkohola. Tudi v tem primeru pa bodo lahko nagajali privrženci »suhega« režima, kajti pritožili se bodo lahko na vrhovno razsodišče, ki se bo moralo baviti s tem vprašanjem. Vprašanje ukinjenja prohibicije v Ameriki torej ni tako lahko in površno, kakor si ga nekateri predstavljajo. Trajalo bo zategadelj dolgo, predno bo tako rešeno, da bodo z njim vsi zadovoljni.

Bodoči ameriški vnanji minister?

Newton Baker,

bivši ameriški vojni minister, bo pod Rooseveltom predvidoma zasedel sedanjega mesta vnanjega ministra Stimsona

Njemu bodo zaupali denar

Al. Smith,

predsedniški kandidat demokratske stranke v Ameriki pri volitvah pred štirimi leti, bo pod predsedstvom Roosevelta imenovan za državnega tajnika zakladnega ministrstva

Iznajdljivi trgovec

V neki prometni ulici lyonskega predmestja se je te dni primeril dogodek, ki je zbudil splošno pozornost meščanov. Pred izloženim oknom neke trgovine z oblekami se je ustavil potepuh ter naglo udaril s kamnom v šipo, da se je razsula. Upenil je obleko ter zbežal z njo neznanu kam. Trgovec, ne bodi len, je izrazil ta dogodek za riklamo. Nekaj minut potem, ko je potepuh razbil šipo in ukradel obleko, se je v izloženem oknu pojavil plakat s sledečo vsebino: »Dokaz za fakovost mojih izdelkov!« Neki moški je tvegal življenje in svobodo, da si je pridobil obleko iz moje trgovine. Danes ima vsak kupec pri meni 20 odst. popusta! — Učinek plakata je bil nepričakovano uspešen. Vse se je ustavljalo pred trgovino, drlo v prodajalno in kupovalo obleke s popustom. Policija pa je mislila, da je trgovec nakašil insceniral to reč, zato je uvedla preiskavo pri kateri pa se je pokazalo, da stvar ni namerno inscenirana in da je imel trgovec le veliko prisotnost duha.

Pijani prašiči

V švicarskem kantonu Aargau je pred nekaj dnevi trčil avto, ki je vozil 60 svinj v vozilo, ki je prevažalo več vinskih »odov, napolnjenih z moštom. Pri trčenju je neki sod počil in curek »adpe« pijače je briznil naravnost med prašiče, ki se hočeš-nočeš niso mogli ubraniti vinskega soka. Ker je bilo vozilo s prašiči spodaj in ob strani tesno zaprto, se je v njih avto natekel precej mošta, ki so ga prašiči erabali z nepopisno naslodo. Posledice seveda niso izostale. V prašičjem vozilu je nastal prevoati bakanal, katerega je bilo konec šele tedaj, ko so zadnjega ščetinca prišli za vse štiri in ga odnesli v korito, kjer so ga umili, potem pa mu porinili nož za vrat.

Smrt deklice s srcem na desni strani

V Kečkernetu na Madžarskem je umrla 14-letna Marija Szabo, o kateri smo poročali, da so zdravniki v bolnici ugotovili, da ima srce na desni strani. Vzrok njene smrti ni bila abnormiteta srca, marveč vnetje bezgavk.

ANEKDOTA

Sloviti angleški slikar Whistler je bil odrezav človek. Nekega dne mu je dejala sentimentalna mlada dama: »Zjutraj sem se šetala ob Temzi. Zrak je bil tako prozoren in čist, da sem morala nehotno misliti na vaše slike.«

»Da, da.« je odvrnil Whistler, »počasni ste oevaja tudi narava moje metode.«

Vsak dan ena

»Če ne boste poslušali mojih nasvetov, boste izgubili vse zobe!«
»In potem?«
»Potem si boste grizli prste!«

Michel Zévaco;

192

Pardailanov sin

Lgodovinski roman

In Pardailan je odkrito povedal, kako je ob zalezovanju menihih Perfekta Goularda prišel resnici na sled.

»Kaj!« je razburjeno vzkliknil Jehan. »Požrešnež in pijanec Perfekt Goulard je po tem takem tajni jezuitski opravnik? Siliti sem, da igra pri nesrečnem Ravallacu nekakšno ludobno vlogo. A niti v sanjah mi ne bi bilo prišlo kaj takega na um!«

»Perfekt Goulard je nedvomno izmed kolovodij te mogočne družbe,« je zatrdil Pardailan. »To naj vam bo dokaz, da nisem pretraval nevarnosti, ki vam pretijo.«

»Verjamem, gospod, in hvaležen sem vam za svarilo,« je rekel mladi mož in vstal, da bi se poslovil.

»Kakšne namene imate danes?« je vprašal Pardailan.

»Najprej pojdem h Gringailu, da se prepričam, ali je zastran Bertille vse v redu. Nato bom izkušal dobiti Ravallaca.«

»In ga pregovoriti, naj se ne vrne v Angoulême?«

»Ne! Prigovarjal mu bom, naj se vrne prej ko mogoče. Davi so ga sami hoteli poslati v domači kraj. Drevi si bodo na vse kriplje prizadevali, da ga zadržijo v Parizu. Ali ne mislite tudi vi tako, gospod?«

Pardailan je smehljal se pritrdil.

»Kje boste spali? V ulici Arbre-Sec?« je vprašal.

»Seveda.«

Vitez je nekoliko pomislil.

»Drevi naj še bo,« je dejal. »Tako hitro ne utegnejo ničesar pripraviti. Toda — ali hočete dober svet? Da ga ne boste ubogali, vem.«

»Kar povejte, gospod, se je zasmejal Jehan.

»Jutri na vse zgodaj izginite s svojega stanovanja. Preselite se na Montmartre, v votlino, ki jo poznate. Tam boste imeli samo snop slame, a zato boste varni.«

»Morda bi bilo res najbolje,« je zamišljeno rekel Jehan. »Nocoj bom pa vsekako spal v ulici Arbre-Sec.«

»Ob eni popoldne pridem po vas. Potem pojdeva skupaj k vaši zaročenki.«

Jehan ga je prijel za roke in globoko ganjen vzkliknil:

»Kako ste dobri, gospod! Rodni oče ne bi mogel bolj skrbeti zame.«

Prvikrat v svojem življenju Pardailan ni mogel prenesti hvaležnega pogleda, ki se je mokro upiral vani. Obrnil se je v stran. In ko je sin odšel, je s pomalo zamišljeno gledal za njim in v čudnem nemiru mrmral sam pri sebi:

»Rodni oče ne bi mogel drugače ravnati!... Zakaj mu nisem povedal, da sem res njegov oče?«

Zateptal je z nogo in se zlovoljno vrnil v gostilno.

»Pojde, prepričan sem! Saj ve, kje so milijoni... In on, ki mi vse pove, ni zmil niti besedice o tem! Zakaj ne? Oh, ta negotovost mi kar preseda!«

Pardailan se ni zmotil, ko je rekel Jehanu, da se je menih Acquaviva gotovo preselil iz kapucinskega samostana.

Takoj po svoji vrnitvi v samostan je imel kratek pogovor z očetom Jožefom. Pile pol ure po tem so se samostanska vrata iznova odprla. In Acquaviva je na mezu nekam odjahal. Oče Jožef, ki ga je spremljal do vrat, mu je glasno dejal:

»Srečno pot, častiti oče!«

»Do svidenja, brat,« je odvrnil Acquaviva, »in stokrat hvala za vaše velikodušno gostoljubje.«

Težka vrata so se zaprla. Glavar jezuitskega reda si je potegnil oglatnico na oči in odjahal.

Ko se je približal kapelici Sv. Roka, se je pokazal na terasi pred njo menih, malomarno krenil po stopnicah nizdol in obstal sredi ceste kakor človek, ki sam ne ve, kam naj se obrne, ne desno ali na levo.

Ko se je Acquaviva približal temu menihu, je napravil z roko skrivnostno znamenje, ki se mu je oni takisto odzval. Acquaviva je pokimal z glavo in odjahal mimo, ne da bi se ustavil. Samo besedico je rekel, kakor da bi mu bila nehoti ušla:

»Reuilly.«

Komaj je menih začel to besedo, je bilo njegove neodločnosti konec. Neutegoma je odhitel proti mestu; tako hitro je ubiral pot, da je pustil Acquavivo daleč za seboj.

Acquaviva je prejahal mesto v vsej njegovi širini, od vrat Sv. Honorija do vrat Sv. Antona. Med tem ko se je prejel in dvigal, je v predmestju Sv. Antona izpodbodel svojo žival in jo pognal v dir.

Tako je prijezdil do opatiije Sv. Antona. Tam je mahoma zavil na desno in kmalu dospel v trg Reuilly, ki je bil prav za prav samo peščica raztresenih hiš. Pred osamljeno kmetijo je obstal. Bila je nekdanji kraljevski gradič v Reuillyju. Vstopil je, kakor da bi bil tu doma.

Čez četrtr ure ga je obiskal menih Perfekt Goulard, s katerim je imel dolg in skrivnosten razgovor. Nato ga je odsvolil, rekoč:

»Idi, sin, in ne pozabi ničesar. Zlasti ne pozabi, da mora mladi človek prej ko mogoče umreti... Za obstanek našega reda gre.«

»Umiri bo,« je s hladno brezsrčnostjo obljubil Perfekt Goulard.

S P O R T

Dvoboj Ljubljana: Maribor

Jutrišnja nečelja se bosta v Ljubljani borila za točke Primorje in Maribor, v Mariboru pa Ilirija in Zeleznikarji.

Službene objave LNP

(Seja p. o. dne 9. novembra 1932.)
Navzoči: dr. Kosti, ravnatelj Setina, Novak, Zupanc, Grošelj, Kovač, Petrič, Setina R., Brumen in Anko.

V nedeljo 13. t. m. se določijo naslednje prvenstvene tekme. Ljubljana igrisce ASK Primorja: ASK Primorje ISSK Maribor. Službojuči odbornik g. Malovrh, nadzor nad blagajno ravnatelj g. Setina. Vsak klub mora postaviti po tri reditelje. — Maribor igrisce ISSK Maribora ob 14.30: SK Zeleznikarji: SK Ilirija, Ljubljana. Dovolj se predtekma ob 13. SK Zeleznikarji II.: SK Rapid II. Službojuči odbornik g. Amon. — Čeje igrisce SSK Celja ob 14.30: SSK Celje: SK Rapid (druga kvalifikacija tekma), službojuči odbornik g. Mahkovec. — Igrisce SK Atletik ob 10.30 SK Olimp: SK Laško Službojuči odbornik g. Čakovec. — Čakovec igrisce Čakovečkvega SK ob 14.30: Pustakovečki SSK: SK Svoboda Maribor. Službojuči odbornik g. dr. Franetovič. — Murska Sobota ob 14.30 SK Mura: Čakovečki SK Službojuči odbornik g. Peterka. — Trbovlje igrisce SK Amaterja ob 14.30: SK Dobrna: SK Retje. Dovolj se predtekma rezerv Službojuči odbornik g. Božič.

Vzame se na znanje zapisnik MO Maribora od 7. 11., zapisnik MO Trbovlje od 7. t. m. ter zapisnik MO Celje od 31. X. Odobroji se prijateljske tekme dne 13. novembra SK Disk: SK Grafika v Dom. zalah SK Korotan. Kranj: SK Ilirija II. v Kranju SK Trbovlje: SK Sloga. Loke v Trbovljah SK Rudar: SK Svoboda Zagorje v Zagorju SK Bratstvo: NSK Sparta na Jesenicah.

Upravnemu odboru se preda v nadaljevanje postopanje SK Svoboda Vič ter sodniško poročilo o prvenstveni tekmi SK Ilirija proti ASK Primorju od 6. t. m. (Dajle)

Imejte usmiljenje s svojo nogo

in ne tlačite je v pretesno obvalo iz manj vrednega usnja! Kako naj noga v obvalu ki vas tiči in žuli, nosi vaše telo morda celo visoko na gore! — Pri naših izdelkih ni nikakršnih nedostatkov, kajti mi izdelujemo vse čevlje, zlasti pa smučarske, lovške in športne kakor tudi gojzerice in škornje po meri za te vrste čevljev rabimo izključno le čvrste podplate in dobro mehko in zamsko nepremičljivo kromovo fuhtovino. Taki čevlji niso težki, se vedno mehko oprijemljejo vaše noge in se ji prilagajajo kakor rokavica roki. V njih se noga lahko giblje in jih hodite brez truda in se izborno počutite. Cene so nizke! Pišite po prospekte!

Brata NAGLIČ, industrija čevljev, ŽIRI

SK Ilirija (nogometna sekcija) I. moštvo igra jutri v Mariboru s SK Zeleznikarji; zbirališče točno ob 6.45 jutraj pred glavnim kolodvorom. Rezerva igra v Kranju s SK Korotanom; zbirališče ob 11.45 pred goranskim kolodvorom. Sestavi moštva sta objavljeni v »Evropi« in v gardrobni Rezerva naj prevzame opremo danes popoldne. — (Table-tenis) Strogo obvezen sestanek vseh članov in članic v ponedeljek ob 18. v pariljonu »Na na vselejmo. — Sprejemajo se novi člani in članice. Prijave se sprejemajo vsak dan od 16 do 20. na vselejmo naviljon »Na«

SK Svoboda (Vič) Danes ob 13. sestanek vseh nogometašev. Vsak igralec naj prinese opremo, ki jo ima doma. V nedeljo se igra prijateljska tekma s SK Svobodo (Tržič) Postava za Tržič: Jaka, Tonček, Korosec, Jankovič, Kokali, Laznik, Marinko, Tome, Stajdohar, Lavrenčič, Sever J.

NSK Sparta V nedeljo prijateljska tekma s SK Bratstvo, Jesenice. Pozivajo se bile igralci, da pridejo točno ob 11.30 na glavni kolodvor: V. I. Novak, Dolinar, Wohlfart, Vrbove I. in II. Krašovec, Zupanc, Ban, Jenko, Novak II. Odhod točno ob 12.

TSK Slovan. Drevi redna odborova seja v lovski sobi gostilne pri »Sokolu«.

ZSK Hermes. (Table-tenis sekcija). Danes ob 20. sestanek vseh igralcev v posebni sobi Reinkehausa zaradi verifikacij. Trinik in blagajnik naj prineseta tozadevne donose.

Noromet v Kranju. 250 nogometno tekmo je v nedeljo odigral tukajšnji Korotanov srednji napadalec g. Žebre Valentin. Nastopili so ob tej priliki »stari« in »mladi« Pred pričetkom tekme je predsednik Korotana čestitil slavilencu k rednemu ubitju in mu izročil skromen spomin. Tekma sama je bila prav vselega značaja ter je nudila obilo smeha in zabave.

S par lepimi goli pa so »steri« pokazali tudi svoje nekdanje znanje. Zmagali so sicer »mladi« z 9 : 3, toda »stari« so mnenja, da zmaga ni bila ravno pošteno pridobljena. — V nedeljo gostuje ljubljanska Ilirija, ki je dosedaj v Kranju še vedno pokazala najboljšo igr. Pričetek tekme ob 14.

Table-tenis. Jugoslovski table-tenis savez vabi vse klube Dravske banovine, ki imajo ping-pong sekcije, da se včlanijo v J. T. T. S., ki bo v kratkem razpisal prvenstvo Dravske banovine, ki se bo vršilo v Ljubljani in na katerem bodo imeli pravico udeležbe samo v savezu včlanjeni klubi in njih verifikirani člani. Prijave je poslati pooblaščenemu savezu g. Grünfeldu Leopoldu v Ljubljani Masarykova c. 64. ki bo na to poslal potrebna navodila ter tiskovine. V interesu table-tenis sekcij je, da se klubi čimprej včlanijo Dravsko prvenstvo se bo vršilo koncem novembra, državno pa v decembru.

Sokol

Zbor društevni načelnikov na Taboru. Načelniki Sokolske župe Ljubljani sklicuje v nedeljo 20. t. m. ob 9 v mali dvorani Sokol-kega doma na Taboru sejo zbora društevni načelnikov in načelnice. K se strogo obvezna za vse župne edince. Na dnevnem redu so poročila župnega načelnika, prenosna okoliščina in program dela za bodoče leto. Po dnevnem redu bo v teledavnici učenje prostih vaj vseh oddelkov za pokrajinski zlet v Ljubljani 1933. Zato naj vsi bratje in sestre prinesejo seboj teledavni obliko. Vsi oni bratje in sestre na čelnici, ki se zbora morda ne bi mogle udeležiti, naj to pismeno javijo župnemu načelniku najkasneje do 19. t. m. Ker je zbor društevni načelnikov in načelnice glede na drugoletni pokrajinski zlet izredne važnosti, naj se vsi bratje in sestre polno-

Iz življenja na deželi

Iz Kranja

— Kranjsko sokolsko društvo bo poslalo drevi ob 19.45 na osnovni šoli prenos primorskega večera iz Ljubljane po radiu. Za uvod bo govoril brat Klavara Ado.

— Plesne vaje v Narodnem domu bodo zaradi obilnice rapalske pogodbe namesto danes jutri, v nedeljo ob 20.

Iz Tržiča

— Proslava narodnega praznika CSR, ki jo je priredil Sokol, je lepo uspela. Sodelujoča mladina je pokazala z recitacijami in deklaracijami delo starejših čeških generacij, ki so narod zbudile k narodni zavesti in mu vlile poguma za čas, ki smo ga mi doživeli. Velik vtis je na poslušalce napravila češka himna »Kde domov muja, ki jo je zapela mladina meštanske šole v češkem jeziku. Slavnostni govor je imel ravnatelj g. Lajovic Albin ki je izrekel vsem v Tržiču bivajočim Čehom iskrene čestitke k narodnemu prazniku. Sokolski orkester je odigral Dvojakov II. slovenski ples in koledarico »Slovane, ki je zaključila lepo slovesnost.

— V proslavo osvobodjenja izpod avstrijskega jarma je tudi letos priredila. Časna šola zbirko prispevkov za knjige revnim dijekom in za živila šolskih kuhinj. Mladina je v teh slabih časih nabrala za knjige 2442.25 Din in za kuhinjo nad 300 kg različnih živil. Vsem plemenitim darovalcem se ravnateljstvo šole najiskrejeje zahvaljuje.

— Sokolski članski sestanki. Na prvem sestanku je predaval br. Lajovic o varčnosti in načinu varčevanja. Po predavanju se je razvila nepriljudna družabna zabava s petjem in igranjem raznih družabnih iger. Prihodnji družabni sestanki bo v ponedeljek 14. t. m. Predaval bo br. dr. Pavel Pance. Vabljeni bratje, sestre in prijatelji Sokolstva.

— Novo razsvetlavo je dobilo tržičsko mesto Večje občinje razsvetljevalo vsak večer do 23 ure tržičke ulice. Ob 23. avtomatično ugašeno, kakor se tudi avtomatično prižgo maše svetiljke, da gore do zore. Novo razsvetlavo je montiral elektrarna velepodjetnika g. dr. Karla barona Borna pod vodstvom g. Voglerja Tržič je sedaj razsvetljen kakor veličestvo. Nove naprave stanejo nad 40.000 Din. Z novo razsvetlavo je »tonila v veljavno tudi nova poročila z elektrarno, ki je sklenjena za dobo 5 let.

Iz Zagorja

— Sodni dnevi ukinjeni. Uradni sodni dnevi, ki so se vsak prvi ponedeljek v mesecu vršili za vso zagorsko dolino v Zagorju, so ukinjeni. S tem je možno prizadevati vse prebivalstvo. Prišlo je redno 60 do

številno odzovejo pozivu župnega načelnika.

Župni vadiateljski tečaj za članice. Po sklepu župnega načelnikstva in župne uprave se priredi od 17. do 30. t. m. župni prednjaški tečaj za članice. Mislimo da je odveč dokazovati važnost in potrebo vzgoje dobrih vadiateljev. Ker se hoče s tem tečajem nuditi praktično in teoretično znanje se je sklenilo, da se v tečaj sprejmejo samo članice. Vsaka udeleženka mora biti disciplinirana in prežeta s pravih sokolskim duhom in krepostjo voljo do sokolskega dela in popolnoma zdrava. Sestre, ki želijo posejati tečaj, si morajo same preskrbeti dopust, ker župna uprava ne bo nčier posredovala za dopuste. Stroški so določeni na 300 Din. Vse prijave morajo društva poslati župnemu načelniku najkasneje do 12. t. m. Vsako društvo naj pošlje v tečaj vsaj eno svojo članico. Ne glejte na stroške, kajti ti se bodo dobro obrestovali. Pomnite, da brez dobrega prednjaštva ni Sokolstva.

Finalna tekma srednjih šol v odbojki. V torek popoldne se je vršila na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola tekma v odbojki med moštvi ljubljanskih srednjih šol. Že prej sta izpadli I. državna gimnazija in tehnična srednja šola, tako da so se se borile za prvenstvo v odbojki: državna učiteljska šola, II. državna gimnazija in državna klasična gimnazija. Kljub slabemu vremenu je bilo zanimanje jako veliko. Najprej sta se pomerili moštvi učiteljske in II. realne gimn. z rezultati: 19 : 17. 8 : 15. 15 : 10 v prid učiteljske, potem pa učiteljske in klasična gimnazija z rezultati 15 : 11, 15 : 4 tudi v prid učiteljske. S tem je postala državna učiteljska šola zvezo, prvič v odbojki in pokal, ki ga je branila, je zopet v njeni lasti. V moštvo učiteljske so bili naslednji poštvovalni in odločni borci: Dimec, Grobler, Kalan, Pustiček, Stejkovič in Žitnik. Sledila je še borba med državno klasično in II. realno gimnazijo za drugo in tretje mesto. Zmagala je II. državna gimnazija z rezultatom 14 : 16 in 18 : 20. Tekme so potekle v popolnem redu in disciplini. Sodnik šavnik Tomaž je bil prav dober in mu je srednješolsko dijaštvo hvaležno za njegovo poštvovalnost.

70 »trank k obravnavi ali zaslišanju v Zagorje, poslej pa bodo morale hoditi v Ljubljano, ko izgubljene bomo pa stroškov za vlak in prehrano, tembolji, ker je železniška zveza slaba. Zagorsko župništvo je predložilo vsem okoljskim županstvom, da bi prispevala k stroškom »dnevnih« samo da bi ti ostali. Saj so obšine tudi že prej krije te stroške, in šele 1. aprila 1929 je država prevzela vse v svojo režijo. Storitji je treba vse, da sodni dnevi še ostanejo.

— Otroško zlobno početje. Na občinski deski so bili v nedeljo ponoči zopet raztrgani nekateri razglasi. Županstvo bo vse storilo, da falota izsledi.

Iz Novega mesta

— Diskusijski sestanek dolenskih zdravnikov. V nedeljo popoldne se je vršil v poslopju banovinske ženske bolnice sestanek dolenskih zdravnikov, ki je bil sklican na pobudo primarja g. dr. Milana Červinka. Sestanek, ki je bil zelo dobro obiskan in povsem strokovnega značaja, je otvoril sreski zdravstveni referent dr. Viktor Gregorič. Govorila sta primarji dr. Červinka in sekundarji dr. Ludvik Kozuh o otroških vročicih. Dr. Kozuh je demonstriral dva zanimiva primera iz ženske bolnice. Po diskusiji se je vršila debata o znanstvenih zadevah. Pred razhodom so udeleženci sklenili, da se bodo vršili slični sestanki redno vsak teden.

— Zborovanje Kmetске prosvete. V prostorih g. Matka v Gotni vasi se je vršil občni zbor Kmetске prosvete za Novo mesto. Predsednik Anton Avsec je v levem govoru pozdravil številne udeležence in nato podal besedo g. dr. Josipu Troštju, ki je v obsežnem referatu opisal društveno delovanje v preteklem letu in smernice, ki se jih je društvo za v bodoče začrtalo. Novi odbor tvorijo: predsednik Anton Avsec, podpredsednik primarji dr. Milan Červinka, tajnik Jože Matko st. Odborniki so gimnazijiski ravnatelj Ludvik Vagaja, prof. Janko Jarc, Zaje in Slapničar. Pri slučajnostih je predlagal dr. Červinka, da bi se ustanovile posvetovalnice, kjer bi se nudila kmetumsko ljudstvu izobrazba. Predlog prof. Jarca pa se je glasil, da se mora v društvo pritegniti tudi srednješolska mladina.

— Na sejmišče je bilo v ponedeljek pripeljanih 1246 prašičev, 230 volov in 153 krav. Kupčija je bila zelo živahna in sklenjenih precej kupčij. Cena debelih prašičev se je kretala od 7 do 10, volov od 3.50 do 5 Din.

— Kino »Dome« v Sokolskem domu bo predvajal drevi ob 20.15 in v nedeljo ob 13.18. in 20.30 zvočni film »Quo vadis«. V glavni vlogi kot Nero Emil Janjani.

Delo

dobi danes v teh težkih časih se najlažje vsak, če si doma opremi domačo pletilnico. Dupa tekoče vsa komur dela s tem, da mu odkupuje mo izdelane pletenine, dobavlja mo prejo in izplačuje mo denar za pletenje, kar do kazuje mnogo za hvalnih pisem. Če hočete delati in zaslužiti, obrnite se zaupno za glasoprospekte na tvrdke: Domača pletarska industrija J. Josip Kalik Maribor. Trubarjeva 3 odd. 6. 273

Pomoč

v vseh zadevah nudim »Jutrova« mali oglasnik.

n. — Nepredviden voznik. Marija Gornikova, 64-letna žena iz Ločne, je šla po kolovozni poti domov. Dohitel jo je neki voznik iz iste vasi in starko povozil. Nesečni ženi so kolesa strla levoico, na dveh mestih pa desnico in levo nogo.

Iz Ptujja

— Župan g. Jerše Ladislav je odpotoval po komunalnih opravkih v Beograd. V njegovi odsotnosti ga nadomešča podžupan g. Pirih.

— Davica, ki se je zelo razširila v okolici in tudi v mestu, že ponehava. V zadnjih dneh ni sprejela bolnišnica nikakršnih novih primerov. Nekaj bolnikov so že od pustili, tako da je izolirnic le še sedem bolnikov.

— Martinov večer se bo obhajal drevi v restavraciji »Pm pošte«.

— BLED. Danes in jutri v nedeljo bo predvajal zvočni kino nemški film »Valček za dve srci v trikotniškem taktu«. Dvorana kurjena.

LASKO. Tukajšnje dobrodelno žensko društvo »Blago srce« priredi na Martinovo soboto 12. t. m. ob 20. čajanko. Ker bo spored zopet jako pester in ke je čisti dobiček namenjen za tukajšnje revno dečo, se pričakuje prav obilna udeležba.

PRAGERSKO. Pragerski fantje in dekleta so ustanovili društvo. Namen društva je prosvetljenje mladine in vzgoja v nacionalnem duhu. Društvo bo imelo tudi svojo knjižnico. — Naš Sokol se pridno vadi za proslavo 1. decembra. Vaje se vršijo v novi dvorani. — Med osnovno šolo in pekarno g. Lipuša si je začel graditi novo stanovanjsko hišo g. Suša. strojevođa na Pragerskem. — V nedeljo bo gostoval na Pragerskem SK »Ptuj« ter se pomeril z našim sokolskim nogometnim odsekom.

SELŠKA DOLINA. Elektrifikacija Selške doline še ni izvedena tako kakor je bilo prvotno mišljeno. Spodnji del doline ima sicer gotova vsa hišna inštalacijska dela, toda električna luč še sedaj ni zagorela. Kakor doznavamo, v doglednem času se ne moremo upati na luč. Nekaj bi se pa vendar moralo ukreniti, kajti ljudje so za hišna inštalacijska dela že precej zrtvovali.

ŠMARJE PRI JELSAH. Sokol je priredil 6. in 8. t. m. veseligo »Pred poroko«, ki je občinstvo zelo zabavala. Igralci so svoje vloge dobro rešili. Upamo, da nam bo dramski odsek kmalu nudil novo predstavo. — 16. t. m. pa priredi Sokol primorski raptalski večer. Na snoredu bodo recitacije, petje in govor br. Berceta. Vabljeni vsi! — 12. t. m. ob 15. bo imel prvo sejo pododbor Zveze kulturnih društev za šmarski okraj v Habianovi gostilni.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO. Prosvetni odsek Sokola je prišel dramske predstave. V nedeljo 6. t. m. je bila vizoritev Grillparzerjeve »Prababica«. Vpizoritev je bila zadovoljiva in scenerija in razsvetlavo zelo lepi. Oder se je popolnoma prilegal in bo ustrezal vsem zahtevam. Udeležba je bila zelo precej slaba. V nedeljo 13. t. m. ob 19. bo ponovitev igre. Pripona se na da stari ne izmiliha otrok, a sebol ker ima ni primerna za otroke. V ponedeljek 14. t. m. ob 20. bo v šoli sešla navedena odseka Sokola. Katere naj se udeležijo poleg odhoda tudi vsi igralci in igralke, se so določili program iger

2
stoletji svetovnega uspeha.
Ali ni to najboljši dokaz kakovosti izdelkov GIBBS!!! Po vsem svetu GIBBS posameznik in kopirajo, toda kopije nikdar ne dosežejo vrednosti originala. Če hočete res brezhiben proizvod, uporabljajte milo za zobe IBBS.
In sicer pristno milo iznajditelja.

Radio

Sobota, 12. novembra.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Čas, plošče. — 17: Salonski kvintet. — 18: Angličana. — 18.30: Gimnastične vaje. — 19: Poznavlje iz sociologije. — 19.30: Planine in planinci. — 20: Primorski večer. — 22: Čas, poročila. — 22.15: Salonski kvintet.

Nedelja, 13. novembra.

LJUBLJANA 9: Smučarska gimnastika. — 9.30: Čerkvena glasba. — 10: Versko predavanje. — 10.30: Šahovska ura. — 11: Salonski kvintet. — 12: Čas, poročila. — 12.15: Pevski koncert g. Popova. — 15.15: Postanek in razvoj ženskega pokreta. — 15.45: Cvirnov jazz. — 16.30: Martinovanje na Dojenkem. — 17.30: Plošče. — 20: Frankova simfonija v B - duru na ploščah. — 20.45: Fantje na vasi. — 21.15: Salonski kvintet. — 22: Plošče, salonski kvintet.

BEograd 12.05: Godba kraljeve garde. — 16: Lahka godba. — 19: Zborovski koncert. — 20: Violina. — 21.10: Ciganska godba. — 21.40: Bosanski večer. — ZAGREB 11.30: Koncert na ploščah. — 17: Plesna glasba. — 20: Klavirski koncert. — 21.15: Lahka godba. — 22.10: Nadaljevanje koncerta. — PRAGA 19: Koncert iz Beograda. — 19.30: Prenos opere iz Bratislave. — 22.25: Godba na pihala. — BRNO 19: Godba na pihala. — 19.30: Program kakor v Pragi. — VARSAVA 20: Orkestralni in pevski koncert. — 22: Plesna glasba. — DUNAJ 9.25: Orgle in klavir. — 9.55: Komorna glasba. — 12: Pevska ura. — 12.05: Orkester. — 15.30: Godalni kvartet. — 17: Lahka godba. — 19.35: Literarni program. — 20.15: Simfonični koncert. — 22.30: Lahka glasba. — BERLIN 20.15: Operetni večer. — Godba za ples. — KÖNIGSBERG 19: Komorna glasba. — 21.10: Brahmsova proslava. — Godba za ples. — MÜHLACKER 19: Godalni kvartet. — 20: Avstrijski večer.

Novo!
NOVI NOŽ ZA BRIJANJE
SAMO 1 DINAR
Edini no

